

ПЛОВДИВСКИ УНИВЕРСИТЕТ

ИЗДАНИЕ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ, НАУКА И КУЛТУРА

БРОЙ 5 – 6 (420 – 421), година XXX

21 юни 2012 година

Премиерът Бойко Борисов откри новата спортна зала

Само няколко месеца след първата копка новата учебна спортно-тренировъчна зала на Пловдивския университет вече е факт. Тя е изградена на собствен терен от 17 617 кв. м, самата зала е на 2 етажа със застроена площ от 3120 кв. м и обща разгърната площ 4150 кв. м. В нея са разположени трибуни с 1027 седящи места, като на първия етаж е ситуиран обслужващ блок със съблекални за спортисти и помещения за съдии и треньори. Височината на съоръжението е 13 метра, което позволява практикуване на всички видове спорт, в това число и на художествена гимнастика.

Залата откри министър-председателят на Република България Бойко Борисов, сред официалните гости бяха още министърът на физическото възпитание и спорта Свилен Нейков, областният управител Здравко Димитров, кметът на Пловдив Иван Тотев, представители на обществени и политически организации. Студенти, преподаватели и служители от Пловдивския университет, спортни дейатели и граждани изпълниха докрай новата многофункционална зала, с което показаха, че университетът и градът наистина са имали нужда от нея.

На стр. 9 ➔

стр. 16

Есета, получили отлични оценки на кандидатстудентския изпит по български език

В Броя ще прогледете още:

- Изложба „Свещените букви“
- Преживяването да бъдеш лирикоестествоизпитател
- Чешки сенатори посетиха университета
- Словото – мисията е възможна
- Петият студентски фестивал

- Започнаха честванията за 20-годишния юбилей на Юридическия факултет
- Дипломните спектакли в Учебния театър
- Резултатите от литературния конкурс на вестника

ЗА ИСТИНИТЕ НА РАЗУМА, ДУХА И СЪРЦЕТО

Доц. д-р Мила КРЪСТЕВА

Необходимото предизвестие

Годината е 2012-а. Денят – 24 май.

Ще пресъздам смисъла на днешния ден и на настоящата година и поради всекидневното в тях, и заради посланията на Празника.

Ако премислим днешния ден и настоящата година с мярата на всекидневното българско, вероятно ще се изправим пред тревожната Истина, че то е:

- и онова, в което компютърът, претоварен от памет, но лишен от забрава¹, злоупотребява с ума;

- и онова, в което чалгата безпощадно „боде“ сетивата;

- и онова, в което свещена е не битката за Духа, а битката, която ще подсигури Хляба.

Ако премислим днешния ден и настоящата година с мярата на всекидневното българско, вероятно ще се препънем и в безутешната Истина, че нашето тук-и-сега безвъзвратно руши и посипва с трайна забрава хилядолетния градеж на престижното свое, оплодено отколе от високото на Разума и заченато в обемното на Духа, и отхранено с горещото на Сърцето.

Този „разказ“, който подхвапах накратко, иначе надълго разправя за юродивото от днешния ден. Но не това е главното, което ни е събрало.

Уважаеми господин Ректор,

Уважаеми господин Декан на Филологическия факултет,

Скъпи колеги и студенти от всички факултети на Пловдивския университет,

Драги гости от и на Пловдив,

Нека всички заедно на днешния празничен 24 май в настоящата празнична 2012 година, водени от светла мисловност, да пробудим горещата си памет за *любомъдро* посятото от достолепните ни предци.

Скъпи съвременници,

Видно е, че стилистиката на празничното ми слово е премислена такава заради посланията на „История славянобългарска“. И още по-точно – **заради паметта за Светите равноапостоли Кирил и Методий, вестена по страниците на Историята на Паисий Хилендарски.**

Вероятно се питате *защо се случва това.*

Ще отговоря накратко. Като вземам повод от днешния празничен ден, вписан в празничния календар на настоящата година, си избирам да ви разкажа за това, *защо* йеромонах Паисий *съзнавано* подири и откри обективното, но *несъзнавано* претвори субективно Истините за културния подвиг на братята от Солун.

Убедено вярвам, че тъкмо днес мога да си позволя да ви ангажирам с представата на Паисий и неговото *някога-и-там* за славянските първоучители, най-малкото:

- Защото именно днес, на празничния 24 май в празничната 2012-а, всички ние стоим *зад монумента* на преподобния Паисий, чиято памет вече почетохме с венец.

- Защото именно днес всички ние сме изправени *пред прага* на Пловдивския университет, който носи името „Паисий Хилендарски“.

- Защото именно днес не би било неоправдано да си спомним, че в края на отминалата година в Париж заседава XXVI сесия на Генералната конференция на ЮНЕСКО, на която бе одобрен двегодишният официален календар на световната културна общност. В него, със символиката на Празника, бе вписана и 250-ата годишнина на „История славянобългарска“ – това повелява юбилеят да бъде почетен подобаващо във всички страни членки на Организацията.

- Защото именно днес не би било нецелесъобразно да оглася, че Филологическият факултет на Пловдивския университет припозна като своя високата отговорност да разработи и осъществи международен юбилеен академичен проект „250 години „История славянобългарска“, чието Начало се „отваря“ днес.

Доц. д-р Мила Кръстева

„И ги нарекли български апостоли“²

Ако горните основания са достатъчни, то нека *тук-и-сега* да преодолеем мислено перипетиите на пространството. И да надмогнем невъзможностите на времето. И нека *тук-и-сега*, поне за малко, да позабравим мислено безцветното в Делника. И нека, *скъпи мои слушатели*, именно на Празника да се върнем мислено с четвърт хилядолетие *назад*, когато един Атонски монах, родом българин, такъв е бил Паисий, ръкописа малка книжица. И я назова „История славянобългарска“. В тази възрожденска ръкописна книга институция онзи атонски отшелник пръв разпозна високата духовна повеля на *лотото безвремие* в Игото да узнае за културния подвиг на Светите братя. Техните ярки следи, разпилени в царството на Забравата, Паисий издири, събра *наедно* и огласи в сакралното си слово, че пътят им *отсам* бе преминавал могъщо, защото бе път на Духа, тръгнал от мъдрото и постигнал трайното.

В словото си нататък ще пропускам детайлите. Не защото не са важни, а защото по-важното е да открия главното в концепцията на „История славянобългарска“ за Кирил и Методий. Но преди да поговоря за него, ще ви разправа една *неистинска* история. Ще я припомня такава, каквато я откриваме по страниците на Историята на Паисий.

Било по времето на българския цар Муртагон. Свети Методий, роден в Солун „от баща по име Лъв“³, дошъл в Търново. Извикал го самият цар, за да изпише дворците му. Царят заповядал на *иконописеца* (уж такъв бил свети Методий, така си го е спомнил Паисий) да изрисува цветя, птици и сцени на лов. Но Методий пренебрегнал владетелската воля и изрисувал сюжети от Пришествието Христово. Толкова истински и толкова страшно ги изобразил, че царят, щом ги зърнал, потръпнал от страх. Методий наблюдавал това и познал, че мигът е настанал⁴.

„Тогава Методий – разказва Паисий – улучил удобно време, говорил на царя, поучавал го да приеме християнската вяра и обърнал Муртагона към нея. Изпратил до царица Теодора и дошъл от Цариград епископ, изпратен от царицата, и кръстил цар Муртагона, нарекли му име Михаил. И многоброен български народ се покръстил в това време, понеже Методий им говорел и ги учел на български език. След това, убедени от царицата и от други българи, Методий и Кирил възприели епископски сан да идат и учат българите и останалите славяни на християнска вяра и ги нарекли български апостоли“⁵.

Едва ли е нужно да си историк, за да разпознаеш колко неистински днес звучи тази история. Знайно е, че още византийските хронисти от IX век са смесвали Методий (славянския първоучител) с гръцки иконописец със същото име. Дали Паисий е ползвал извори „домашни“ или „чужди“, в които се допуска гореописаната грешка, или пък се е позовал на разпространявано в неговото време предание, днес е трудно да узнаем. А и едва ли е чак толкова потребно. Същественото е в друго: то докосва невярното твърдение, че българите са възприели православната вяра с прякото посланичество на Солунските братя. И затова са ги припознали за „български апостоли“⁶.

В глава десета на „Изповеди“ свети Аврелий Августин открива три разновидности на паметта: *памет на сетивата, памет на разума, памет на духа*⁷.

- Паметта, наречена *сетивна*, не къта в „чертозите“ си веществени доказателства и материални следи, а пастри психично осезаеми образи от багри, мирис, вкус, звуци, които човекът твори с феноменалната си сетивност. *Сетивната памет* затваря разума в килийките на спомените ни и отключва неизброими съкровища от

24 май – празникът

Традицията 24 май – празник на славянската писменост и българската култура, да се отбелязва тържествено в Пловдивския университет, не беше нарушена и тази година. Напротив, програмата беше обогатена с нови моменти.

Преди да представим хронологията на събитията, трябва да отбележим и факта, че на фона на изключително дъждовния месец май празничният ден се оказа слънчев и приятен. А когато си сред хора, за които „науката е слънце, което във душите грей!“, нещата си отиват съвсем на мястото.

Празникът започна с поднасяне на цветя пред паметника на Паисий Хилендарски. Композиция по текстове на Иван Вазов и Пенчо Славейков, подготвена от г-жа Зоя Капон, изпълниха студентите от специалността „Актьорско майсторство за драматичен театър“ Любомир Станков, Даниел Тотов и Милен Делчев.

Приветствие към студентите, преподавателите, служителите и гостите отпрати ректорът на Пловдивския университет доц. д-р Запрян Козлуджов. Традиционното слово за 24 май, озаглавено „За истините на разума, духа и сърцето“ (публикуваме го отделно), тази година произнесе доц. д-р Мила Кръстева.

За първи път програмата включваше иматрикулацията на новоизбраните професори, доценти, доктори на науките и доктори по отделните научни направления. На всеки от тях ректорът доц. Козлуджов връчи лично дипломата за научна степен или свидетелството за заета академична длъжност.

Следващият етап от празника беше свързан с художествено-творчески изяви на студентите. Редакторът на вестник „Пловдивски университет“ Тильо Тилев обяви резултатите и връчи награди на лауреатите от литературния конкурс на вестника.

Доц. д-р Жоржета Чолакова – заместник-ректор на университета и ръководител на Катедрата по славянска филология, обяви резултатите от конкурса за превод от славянски езици и връчи наградите на отличените участници.

Възможност да демонстрират своя талант имаха и студенти от специалностите „Музика“ и „Джаз и поп изпълнителско изкуство“.

„Пловдивски университет“

Празникът започна с поднасяне на цветя и рецитал пред паметника на Паисий Хилендарски

Обща снимка след иматрикулацията на новоизбраните професори, доценти и доктори заедно с ректора доц. д-р Запрян Козлуджов

Доц. д-р Жоржета Чолакова връчва наградите в конкурса за превод от славянски езици

➔ От стр. 2

образи, „внесени от усещанията за всяка една вещ⁸“; образи – все още недокоснати от или вече потулени в криптиите на забравата.

● Другата памет, *рационалната*, е паметта, която пази усвоеното от научния и практическия опит и от целия „когнитивен арсенал на едно човешко същество“.

● Третата – *духовната памет*, е онази, която твори „истината в сърцето“ с „вътрешния глас“ на Духа. Тя е оголена бездна от страст, тя приласкава или низвергва което поиска и както си ще. „Нали душата е самата памет¹⁰“ – изповядва свети Августин.

Положена в системата на св. Августин, паметта на Паисий за апостолите Кирил и Методий възкресява Духа и отключва Сърцето.

Вписана пък в контекста на възрожденското време, което е под *Игото*, тази памет не архивира фактите, за нея те не значат почти нищо¹¹, а разнища *функционалните смисли*, спотаени в посланията на една измислена история за кръстопоклонната мисия, вградила делото на равноапостолите в **Пантеона на българската Слава**.

Бе някога. Бе там. Бе тогава, когато един народ бе изгубил Историята си.

Бе някога. Бе там. Бе тогава, когато един монах я подири, почувства следите ѝ и ги опари с Духа си. И написа Историята ни, но не като хроникьор, а ни я спомни светлата, за да я тачим такава! Имаше сила в сърцето и разпозна, че щом чедата на Агар бастисват Отечеството и щом фанариотите безчестят вярата, и щом *своите* са юродиви, и щом отвъд *Ние* са *Те*, **то тогава словото на Бог трябва да се посажда на своя език, защото езикът на Другите сее ереси. Едно дръзновено послание на един светъл атонски отшелник, родом българин, осветено с Вяра, причастено с Надежда, благовестено с Любов!**

„Ти, българино, не се мами, знай своя род и език и се учи на своя език¹²“ – прокоби един монах в средата на осемнадесетото столетие и с Историята си ни завеща, че не тъмното на *били сме*, а светлото в нашето *Ние* е истинското, от което „произлизаме и на което се крепим¹³“.

Честит Празник, дами и господа!

¹ Вж. **Тодоров, Цв.** Памет за злото, изкушение на доброто. Анкета върху века. С., 2002, с. 157.

² **Паисий Хилендарски.** История славянобългарска. С., 2003, с. 393.

³ **Пак там**, с. 392.

⁴ Вж. **пак там**, с. 392 и сл.

⁵ **Пак там**, с. 392.

⁶ **Пак там**, с. 393.

⁷ Вж. **Августин, Св. Ав.** Изповеди. С., 1993, с. 164 и сл.

⁸ **Пак там**, с. 169.

⁹ **Кандо, Ж.** Антропология на паметта. С., 2001, с. 26.

¹⁰ **Августин, Св. Ав.** Цит. съч., с. 175.

¹¹ Според Цв. Тодоров историческият процес преминава през няколко взаимнопреплитани се и взаимнодопълващи се фази. *Първата* – архивира фактите. Възстановяването на миналото може да спре тук. Но може да продължи и нататък, към *втората* фаза – конструирането на смисъл и функционалните употреби на историята. Именно в това движение от историческата селекция към интерпретацията на историята се оформят и разграничават лошите, посредствените хроникьори и добрите, забележителните свидетели в историята. Вж. **Тодоров, Цв.** Цит. съч., с. 150 – 159.

¹² **Паисий Хилендарски.** Цит. съч., с. 312.

¹³ **Ясперс, К.** Малка школа за философско мислене. С., 1995, с. 37.

„Върви, народе възродени...“ – така ни призова преди 120 години авторът на всеучилищния химн Стоян Михайловски

Шинка ДИЧЕВА-ХРИСТОЗОВА

В голямата си част културните кодове биват възприемани като изначални, действителни, различни извън време-пространствени ориентири и маркери. Сякаш съществуването им е част от житейския цикъл и без дори човек да се замисля, те се предават и задават ценностните синори на едно общество. Такъв се оказва и случаят със стихотворението „Кирил и Методий“ на Стоян Михайловски. Този текст се превръща в химн на българската просвета и култура, но малцина са тези, които знаят кои са създателите му и каква е творческата му история. Защото времето я заличава, а химнът се възприема като знак, който се вписва в утвърдения канон на празника на светите солунски братя. И все пак – кой е авторът на познатия на всички български текст и каква личност се крие зад името Стоян Михайловски.

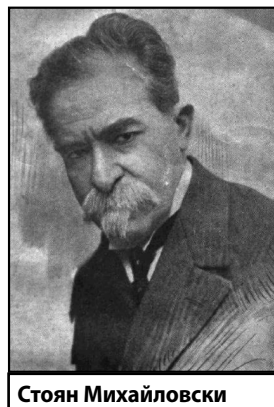
Той е може би най-противоречивият български поет, публицист, политик, чието име времето „разпъва“ между неизречените въпроси и привидно ясните отговори. Още д-р Кръстьо Кръстев усеща пулсиращите дисонанси на неговата чувствителна натура и съвсем основателно го нарича „една психологическа гатанка“. Той е роден в град Елена през 1856 г. и е потомък на стар възрожденски род, син на Никола Михайловски, племенник на Иларион Макариополски. Завършва Френския султански лицей „Галатасарай“ в Цариград, а във Франция следва и завършва право. След Освобождението Стоян Михайловски работи като адвокат и съдия; член е на Свищовския съдебен съвет; член на Русенския апелативен съд, учител по френски език в Русенската мъжка гимназия; извънреден преподавател по френски език в Юридическия и в Историко-филологическия факултет и доцент по всеобща литературна история във Висшето училище; три пъти народен представител. Заради статията „Потайностите на българския дворец“ (вестник „Ден“, 1904), насочена срещу княз Фердинанд, е осъден условно. През 1905 г. той се оттегля от активна обществена дейност, като остава да сътрудничи на „Църковен вестник“.

При създаването на стихотворението „Кирил и Методий“ Стоян Михайловски не си поставя мащабни цели, идеята всъщност е била да се напише текст, който да стане общоучилищна песен, която да се пее от всички ученици и да ги провокира към знание и просвета. По това време Михайловски е учител в Русе и в късния следобед на 15 април 1892 г. стихотворението от 14 куплета е факт. Впоследствие авторът изпраща текста си на д-р Кръстьо Кръстев в София, който го публикува в книжка 9 – 10 на сп. „Мисъл“ през 1892 г. Девет години по-късно големият композитор Панайот Пипков написва музиката

към текста в час по пее, когато той е бил учител по музика в петокласното училище в Ловеч. Лично според думите на композитора нотите са написани за 15 минути с тебшир върху черната дъска, докато ученик чете пламенно стихотворението за двамата солунски братя.

Съвсем не е случайно, че двама учители са автори на просветния химн, все пак това са хората на словото и перото, които отстояват духовното и които търсят светлината в „глубока тъмнина“. През годините преклонението и гордостта от делото на Кирил и Методий не променят своята сила, но е факт, че културният код се вписва в деликатните зони на социополитическото битие, което моделира от познатия ни Стоян-Михайловски текст един „по-ясен“, „по-правилен“ образец, чрез който започва да се обслужва една нова политическа действителност – тази след 1944 г. Сменени са някои стихове, премахнати са куплети, защото в тях се говори за Бог, за „права вяра“, за апостоли. В оригиналния текст на втория куплет последният стих *„и Бог ще те благослови“* е заменен с *„напред и все напред върви“*. Думите в четвъртия куплет *„Духовно покори страните,/ които завладя с меч“* са заменени с *„ведно със другите славяни,/кръстосай дух със огнен меч“*. А самият химн [о]става известен с първите шест куплета.

Знанието на стихотворението, посланията от него са не само израз на културна проява, но и участие в съграждането на българската народностна идентичност. То се превръща в памет, която времето натоварва с нужните за всяко общество ценностни ориентири. А това е част и от правилния (в стремежа си да бъде обективен) образ за себе си, за нашата история и традиции. Този и редица други текстове конструират корпуса от представителни личности, чрез които ние се самоопределяме и легитимираме пред/сред европейската общност, пред света. И съвсем основателно химнът се превежда на 21 езика, за да бъде нашата визитка, да говори за величието на народността, която *„...не пада/там, дето знаньето живей!“* И ако Луцифер на Михайловски понякога ни нашепва, че науката невинаги е слънце, то нека в името на *„пресвещени старини“* кажем своето *„многая лета“*, за да пребъдем *„в Славянството во век веков!“*

Стоян Михайловски

КИРИЛ И МЕТОДИЙ

Върви, народе възродени,
към светла бъднина върви,
с книжовността, таз сила нова,
съдбините си ти поднови!

Върви към мощната Просвета!
В световните борби върви,
от длъжност неизменна воден –
и Бог ще те благослови!

Напред! Науката е слънце,
което във душите греи!
Напред! Народността не пада
там, дето знаньето живей!

Безвестен беше ти, безславен!
О, влез в Историята вech,
духовно покори страните,
които завладя със меч!...

Тъй солунските двама братя
насърчваха дедите ни...
О, Минало незабравимо,
о, пресвещени старини!

България остана вярна
на достославния тоз завет –
в тържествуване и в страдание
извърши подвизи безчет!...

Да, родината ни години
пресветли преживя, в беда
неописуема изпадна,
но върши дълга си всегда!

Бе време, писмеността наша
кога обходи целий мир;
за всесветовната просвета
тя бе неизчерпаем вир;

бе и тъжовно робско време...
Тогаз Балканский хръбър син
навеждаше лице под гнета
на отоманский властелин!...

Но винаги духът народен
подпорка търсеше у вас,
о, мъдреци!... През десет века
все жив остана ваший глас!

О, вий, които цяло племе
извлякохте из мъртвина,
народен гений възкресихте –
заспал в глубока тъмнина;

подвижници за права вяра,
сеятели на правда, мир,
апостоли високославни,
звезди върху Славянский мир,

бъдете преблагословени,
о вий, Методий и Кирил,
отди на българското знанье,
творци на наший говор мил!

Нек името ви да живее
във всенародната любов,
речта ви мощна нек се помни
в Славянството во век веков!

Стоян Михайловски

Изложба „Свещените букви“

В навечерието на празника **Св. равноапостоли Методий и Кирил** Пловдивският университет отвори вратите си за изложба под надслов **„Свещените букви“**. Изложбата бе ситуирана в сградата на ул. „Костаки Пеев“ и включва над 45 букви, копия на винетки (инициали) от български евангелия, както и съвременни интерпретации на славянските букви и шрифтове. Бяха показани и копия на страници от евангелия, които включват „Вход Господен в Йерусалим“ (произведение на Аджарската книжовна средновековна школа), „Благовещение“ и „Рождество Христово“ от Четвороевангелието на цар Иван-Александър (т.нар. Лондонско четвороевангелие), както и авторските миниатюри „Св. Климент Охридски“ и „Св. Наум“.

Всички произведения са дело на възпитаниците на **ателие „Иконография“ към Светата Пловдивска митрополия**. Под ръководството на Адриана Любенова в източноправославно изкуство се

обучават деца и възрастни. Акцентът е поставен върху иконопис, стенопис, стъклопис и мозайка, предстои включването на дърворезба, църковна утвар и текстил. Обръща се особено внима-

ние на литургиката и нейното отражение върху църковната архитектура и декорацията на храма. Изучават се декоративните елементи – както стенописни, така и пластични, тяхното развитие и символика.

Домакин и съорганизатор на събитието бе **катедра „Етнология“ към Философско-историческия факултет**. През изминалите години академичното звено се утвърди като един от притегателните центрове на Пловдивския университет. Катедрата организира множество културни прояви, получили широк обществен отзвук. Събитието е част от културната програма, посветена на 20-годишнината на специалността „Етнология“ в Пловдивския университет.

„Пловдивски университет“

Честване на Деня на Европа в Пловдивския университет

Тази година Денят на Европа в Пловдивския университет бе отбелязан по-рано, отколкото в другите градове на страната – на 7 май Европейският документационен център към нашето висше училище (ЕДЦ) стана домакин на събитието. Честването бе повод да се реализира кампания за по-голяма информираност за европейските политики – нещо, което е и основна функция на ЕДЦ. За съжаление, сравнително малко хора в университета знаят за съществуването на ЕДЦ, а би трябвало да забележат табелата на вратата на главната библиотека на ПУ. Центърът съществува вече десетина години и е важно звено в информационната стратегия на Европейската комисия. Той бе създаден с активното участие на доц. Ст. Дюкенджиев, доц. И. Чонгарова и доц. В. Петрусенко, но дълго време бе в периферията на университетската изследователска и методическа стратегия на ПУ. Макар че десетките студенти от лектората „Жан Моне“ (воден от

Ставащите все по-популярни чествания по повод на Деня на Европа не подминаха и Пловдив. Датата 9 май е известна с подписването на първия международен договор, станал първообраз на Европейския съюз – Общността за въглища и стомана. И значително по-малка тежест напоследък запазва историческият факт, че на същата дата е подписването на капитулацията на хитлеристка Германия, с което се слага край на бойните действия в Европа по време на Втората световна война.

доц. В. Петрусенко), както и гостуващи лектори и дипломати са били свидетели на съществуването му.

Новото ръководство на университета лансира качествено нова научноизследователска стратегия и ЕДЦ добре се вписва в информационната ѝ част. Разбира се, проблемът е в рязката промяна на разпространението на информацията през последното десетилетие и нейната все по-голяма достъпност за потребителите. Преосмислянето на мястото на ЕДЦ и предоставянето на по-добри възможности за информираност на студентите

бе и основна задача на честването на Деня на Европа в ПУ. Събитието бе уважено от заместник-ректора по международно сътрудничество проф. Н. Милева и заместник-кмета на община Пловдив г-н Г. Титюков. Домакините – г-жа Милка Янкова (директор на Университетската библиотека) и новият сътрудник към ЕДЦ – Мария Пелтекова, както и ръководителят на академични програми на ЕДЦ – доц. В. Петрусенко, вложиха максимални усилия честването да е интересно и съдържателно. Трябва да отбележим и активното участие на студентите – рядко може да се

види препълнена зала, а множеството зададени въпроси показаха, че ЕДЦ има своята позиция не само като информационна банка, но и като място за консултации по различните възможности за обучение или стаж в чужбина.

Куриозното в случая бе изненадващото откритие на официалните гости, които не знаеха за съществуването на европейски информационни структури в Пловдив – както към ПУ, така и към община Пловдив. Именно срещата и проведената дискусия станаха база за взаимно опознаване и съвместна подготовка на бъдещи събития и проекти. Нещо, което е особено наложително в навечерието на годишната национална среща на европейските документационни и информационни центрове, която ще се проведе в Пловдив от 4 до 6 юли 2012 г. и за което читателите на университетския вестник ще бъдат своевременно информирани.

„Пловдивски университет“

ЗА БУКВИТЕ

Доц. д-р Христина ТОНЧЕВА

Между датите 11 май и 24 май обикновено се организират тържества и изложби за възпомена на делото на Светите равноапостолни братя Константин, приел броени дни преди блажената си кончина монашеска схима и с нея – името Кирил, и Методий. Някак шаблонно и стереотипно преминават тези тържества, понеже знаенето на всички факти за древните писмена лесно довежда българското съзнание до еманация на празничността.

Многовековната писмена традиция съжителства хармонично с интернетното слово и всеки българин, който няма достъп до ръкописните извори, би могъл да намери пребогато съдържание и отговор на културно-просветните въпроси, които се появяват в съзнанието му. Затова изумлението ми надвишава приличните граници, когато видимо интелигентни хора, наследници на българския род от хилядолетия, ме спират и ми задават граничещи с недоумение въпроси за двете азбуки, за това, дали глаголицата била рунно писмо например. Еклектичното смесване на културно-историческите пластове е недопустимо за днешния модерен човек, изтъкващ своята креативност и смело понесъл под мишница своето Фейсбук самочувствие. Именно в социалната мрежа се организират групи под надслов: „Кирилицата – символ на България“ и други подобни. Прекрасно е, че кирилската графична система ни дава основание да се впишем в европейското културно пространство, но да я смятаме за първа българска азбука, и то сътворена от Константин-Кирил – наистина този факт няма и не може да има никаква смислена обосновка. Освен една: смятането на оригиналната фонологична графика – глаголицата – за руническо писмо.

За съжаление парадоксалните случки, на които съм ставала свидетел, сякаш са неизчерпаеми, въпреки надеждата ми те все пак да пресекнат някога.

Бях поканена на откриването на чудесната изложба „Свещените букви“, която бе организирана тези дни от Философско-историческия факултет при Пловдивския университет. След краткото ми слово един гражданин отправи към мен редица интересни въпроси от типа на: „Защо казвате, че старобългарският език е основа на другите славянски езици? Че ние какви славяни сме?“ Пред

учудения ми поглед той продължи да излага следните тези: „Ние сме българи, наследници на прабългарите, кирилските букви не са български!“. Този българин не беше чувал, че има СТАРОБЪЛГАРСКИ език, че той е различен от ПРАБЪЛГАРСКИ език, че буквите, с които днес пишем, са старобългарски, заети от византийското писмо. Наистина в науката се правят

в нашия град с дългогодишна практика, автор на много учебни помагала по български език, на публично тържество обяви, че „в ПРАБЪЛГАРСКИ език буквите имат названия: аз, буки, веди...“. И хората трябваше да ѝ повярват, че ПРАБЪЛГАРСКИ и СТАРОБЪЛГАРСКИ са един и същи език.

Както и в други древни писмени системи, и СТАРОБЪЛГАРСКИТЕ букви имат свои имена. Но докато гръцките названия представляват само фонетични изменения на семитските (срв. финикийското *алеф* и гръцкото *алфа*, *бет* – *бета*, *гимел* – *гама*) и в гръцки не означават друго, то буквените наименования в СТАРОБЪЛГАРСКИ са славянски думи (*аз*, *буки*, *добро*, *живейте*, *кажи*, *наш*, *слово*).

необходимо владение само на малко на брой факти, но достатъчни – и като научна стойност, и като стабилна основа за лично самочувствие.

Дори в „официални“ електронни източници може да се прочете фактът, че Светите братя били превели Библията на СТАРОСЛАВЯНСКИ език. Трябва недвусмислено да се подчертае, че такъв език няма. Употребата на този термин е натоварена с небългарско, антибългарско съдържание, тя е разпространена в редица славянски публикации на палеославистична тема. Много български и чужди учени медиевисти през последните десетилетия аргументирано са отстоявали тезата за старобългарския характер на най-стария писмен книжовен език, именно терминът „старобългарски“ показва достатъчно ясно етническата основа на този език.

Има още един въпрос, свързан с употребата на старобългарските графични системи, който ме занимава от години. За електронната обработка на богатото ни ръкописно наследство бяха създадени старобългарски глаголически и кирилски шрифтове. Те масово се използват не само от филологическата гилдия, но и от редица други хора, които не само не разбират фонологичната стойност на древните графемите, но и без да се допитат до мнението на специалисти, решават да ги използват при изработката на различни надписи. Причините за това вероятно са комплексни, но най-прозрачната измежду тях е придаване на архаично-автентичен облик на тези надписи.

Следвайки единствено формалната прилика на компютърните начертания на старобългарските букви и днешните графични знаци, създателите на подобни „творения“ едва ли подозират какви безсмислени лексикални форми са конструирали. От множеството снимков материал тук си позволявам да изложа само 3 снимки, илюстрация на горенаписаното.

Първата снимка (1) е направена на един лист, залепен на колона на църква, затова недоумението ми е двойно по-голямо, защото поне някой от Божиите служители би трябвало да е виждал тези букви и да е запознат с тяхната фонологична стойност. След указанието за Киприановите молитви се вижда следното: че се четат

На стр. 7 ➔

1 ВСЕКИ ПЪТЪК СЕ ЧЕТАТ МОЛИТВИ И ИМЕНА:

–Киприанови молитви–
СРЕЩУ МАГИИ И УРОКИ

–към Св. Василий–

ЗА ИЗГОНВАНЕ НА ЗЛИ ДУХОВЕ

съпоставки на кирилските графемите с древните писмени системи (семитското писмо), но да смятаме, че няма византийско писмо, няма българско писмо, да се абсолютизира твърдението, че кирилските букви, които от векове са известни с това название, са финикийски... Силно се надявам, че повечето от тези псевдонаучни формулировки бяха изложени, за да бъде впечатлена младата дама, която вървеше до „финикиеца“ и примигваше напълно неразбиращо през цялото време.

Наскоро една учителка по български език и литература

Наистина имам желание да приключя със споделянето на подобни ситуации, но те са многобройни и затова провокираха създаването на настоящата статия. Тя няма за цел да излага научни постановки, защото мястото на тяхното изложение е другаде – в аудиториите. По-скоро би следвало да инспирира желание у четящите да пресеят информационните файлове на съзнанието си, да препоредят насъбраната в тях информация и да се опитат да попълнят празните папки с необходимото съдържание. За да не се излагат на такива публични дискусии, на които е

Четвъртата студентска научна конференция „Екологията – начин на мислене“

Ивелин МОЛЛОВ

На 11 и 12 май тази година в 15. аудитория на Биологическия факултет се проведе станалата вече традиционна студентска научна конференция „Екологията – начин на мислене“. Докато хиляди будни граждани на страната се подготвяха да нахлузят ръкавици и да грабнат чували, решени да изчистят България за един ден, студенти от Пловдивския университет, Лесотехническият университет и Нов български университет представяха своите научни разработки.

Четвъртото издание на конференцията се радваше на завиден интерес от страна на младите изследователи, с двойно повече доклади от предходната година, както и на разширена програма, акцентираща не само върху екологията, но и върху биологията като цяло и дори върху методиката на обучението по биология. Основната заслуга събитието да стане факт беше на студентите от Студентския съвет към ПУ „Паисий Хилендарски“, които тази година надминаха себе си в организацията, като привлякоха спонсори и отделиха немалко време и усилия всичко да бъде на ниво. Основен организатор отново беше катедра „Екология и ООС“ към Биологическия факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“, по чиято инициатива тръгна първата подобна конференция през 2003 г.

За първи път бяха осигурени от Студентския съвет награди за най-добрите разра-

ботки, както и награди за всички участници от уважаемите партньори и спонсори: БДЗП, Природонаучен музей в Пловдив, АРАО, Jacobs, Горна баня и др. Петнадесета аудитория в Биологическия факултет едва побра студентите участници и гостите, дошли да научат нещо ново и интересно.

Събитието уважиха и редица преподаватели от Биологическия факултет: заместник-деканът по научната дейност доц. д-р Илия Илиев, проф. дбн Мима Николова, доц. д-р Делка Карагьозова, доц. д-р Жеко Жеков. Специално за конференцията бяха поканени и гост-лектори: инж. Огнян Кованджийски – геолог, доц. д-р Ангел Цеков – аквакултури, и доц. д-р Цено Петров – орнитолог, които значително повишиха академичното ниво на събитието и споделиха свои интересни мнения и виждания относно направлението, в които работят.

Работен момент от конференцията

Ето и отличените студенти в област „Екология“: Яница Тодорова (Лесотехнически университет) – голямата награда за най-добър доклад, тя получи и наградата на Регионалния природонаучен музей – Пловдив. Българското дружество за защита на птиците награди Радостина Пръвчева (Лесотехнически университет), Албена Иванова (Нов български университет) и Весела Янчева (Пловдивски университет). Голямата награда за най-добър доклад в област „Биология“ и „Методика на обучението по биология“ получи Йордан Георгиев (ПУ, магистърска програма „Биофармацевтична биохимия“), който получи награда и от БДЗП. През втория ден от конференцията награди от Българското дружество за защита на птиците получиха още: Ваня Атанасова (ПУ, спец. „Екология и ООС“, IV курс), Елван Мехмед (ПУ, спец. „Биология“, I курс), Оливер Тодоров (ПУ, спец. „Молекулярна биология“, IV курс), Михаил Петров (ПУ, спец. „Информатика“, I курс) и Меги Качакова (ПУ, спец. „Биология и химия“, III курс).

В края на първия ден на конференцията катедра „Екология и ООС“ почете паметта на покойния наш колега Благвест Темелков, като учреди и връчи за първи път специална почетна награда на негово име, която ще се връчва всяка година на изявени студенти от Биологическия факултет. Първата почетна награда бе присъдена на Мая Дочева и Цветелина Сачанска (спец. „Медицинска биология“, II курс) за техния доклад на тема „ГМО – нов антропогенен фактор?“.

Тази година по идея на организационния комитет за първи път успоредно с конференцията се проведе и студентска фотоизложба на тема „Природата на България през моите очи“. Оказа се, че много от студентите в Биологическия факултет и като цяло от университета са любители фотографи. Интересът от тяхна страна към фотоизложбата надмина очакванията на организаторите, тъй като снимките бяха повече от добри и бяха открити много млади и талантиливи фотографи с екологично мислене. Всички присъстващи имаха възможност да разгледат снимките, аранжирани на табла в коридорите на Биологическия факултет, и да гласуват за фаворитите си. Наградни бяха снимките на трима студенти, събрали най-много гласове от общо 37-те участници. Бяха връчени и две допълнителни награди от БДЗП – Пловдив. Победителите от студентската фотоизложба са: първо място – Георги Герджиков (ПУ, магистратура „Екология и опазване на екосистемите“); второ място – Силвия Асенова (ПУ, „Молекулярна биология“, III к.); трето място – Петър Калайджиев (ПУ, „Екология и ООС“, IV к.); четвърто място – Весела Янчева (ПУ, докторант от катедра „Екология и ООС“), и пето място – Нина Вълкова (ПУ, „Екология на биотехнологичните производства“, III к.). Снимките на победителите са изложени на таблото на катедра „Екология и ООС“ в Биологическия факултет, а всички снимки, участвали в конкурса, можете да разгледате на страницата на конференцията във Фейсбук – <http://on.fb.me/LjfQfO>

С много вълнение и положителни емоции премина цялата конференция, на която студентите демонстрираха, че не само мислят екологично, но са готови да показват какво могат и какво са научили във времето, което са прекарвали в университета.

➔ От стр. 6

СРЕЩЧ (знакът е старобългарското чашковидно Ч!) магии и ЧРОКИ (използван е същият знак, вм. УРОКИ). Интересно е, че на следващия ред след указанияето за Василиевите молитви думата ДУХОВЕ е изписана с графема за У, т.е. с единия знак от диграфа.

На втората снимка (2) рекламата на виното е преминала в антиреклама, понеже човек с филологическо познание прочита СЧХИНДОЛ, което е невъзможно за артикулация. И тук отново е използвано чашковидното старобългарско Ч вместо графемата за У.

Третата снимка (3) е най-шокираща за владеещите писмото и четмото. Не стига, че са избрани най-неподходящите знаци от съответния шрифт, ами е направен и опит за транслитерация на турска дума. Знакът за фонемата Ч в английската транслитерация би следвало да

е комбинация от СН, но всъщност вторият знак е за фонема И. Четвъртият графичен знак е буквата „ижица“, която има стойност на И, а тук трябва да означава В (V в латиница); тази, която трябва да сигнализира латинско R, е обърнатият на 180° знак за Я. И цялата тази объркана плетеница е предназначена за чуждестранните туристи! Интересно дали българите могат да се ориентират, загубвайки доста време в прочитането на този уникален надпис, какъвто очите човечески не са виждали в цялата ни многовековна история...

И ако читателят, достигнал до тези редове, вече е изгубил надежда да получи поздравление по случай най-светлия и най-българският празник – нека не остане разочарован –

ЧЕСТИТ ПРАЗНИК НА (СТАРО)БЪЛГАРСКИТЕ АЗБУКИ, УВАЖАЕМИ КОЛЕГИ, СТУДЕНТИ, ПРИЯТЕЛИ!

ЧЕСТИТ ПРАЗНИК НА СЛОВОТО!

Преживяването да бъдеш лирикоестествоизпитател

Поетът Иван Динков в стихотворението „Лирика“ казва: „Мъжка слабост е да търсиш предлог за голям и шумен рецитал“. Не съм сигурен дали рециталите са „мъжка слабост“, но със сигурност 75-годишният юбилей беше добър „предлог“ за проф. д-р Никола Балабанов да направи своя „рецитал“, защото той е от хората, които има какво да кажат.

Тържеството беше открито от заместник-декана на Факултета по физика и инженерни технологии доц. д-р Желязка Райкова, след което тя предостави думата на юбиляря, който беше подготвил за аудиторията слово рецитал „Аз съм лирикоестествоизпитател“. Заглавието е взето от стихотворение на един от забележителните руски физици – акад. А. Н. Сисакян. В тази нетрадиционна форма, подплатена с поезия, с множество снимки и илюстрации, той ни преведе по своя жизнен и научен път – семейството, университетите, колегите, науката и книгите, обществените и професионалните изяви, изпълнени с мечтите и тяхната реализация, а понякога и с разочарования. Поетичната част завърши с поемата „Изпит“ на големия азербайджански поет Бахтияр Вагабзаде, която проф. Балабанов изрецитира наизуст.

Юбилеят беше и „предлог“ за пореден път хора и институции да засвидетелстват уважението си към една от емблематичните личности на Пловдивския университет. Това пролича първо от „пъстротата“ на аудиторията – представители на всички факултети и възрасти от университета, многобройни гости от други висши училища от Пловдив и страната, от институтите на БАН, от държавни и обществени организации. Прочетени бяха поздравителни адреси от областния управител Здравко Димитров и кмета на Пловдив Иван Тотев.

От името на академичното ръководство на Пловдивския университет приветствие поднесе заместник-ректорът доц. д-р Жоржета Чолакова. Последваха приветствия от декана на

Факултета по физика и инженерни технологии доц. д-р Тинко Ефтимов; от представителите на БАН: акад. Александър Петров – директор на Института по физика на твърдото тяло и председател на Съюза на физиците в България, проф. Мария Манолова – заместник-директор на Института за ядрени изследвания, проф. Кирил Крежов – директор на Изследователския ядрен реактор; от Софийския университет „Св. Климент Охридски“: проф. Иван Лалов – бил е ректор на университета и министър на образованието, доц. Леандър Литов – ръководител на Катедрата по атомна физика; от Съюза на учените в България: г-жа Пенка Лазарова; от ректора на Медицинския университет в Пловдив проф. Стефан Костянев; доц. Ангелина Тодорова прочете стихотворно посвещение от името на дамския Биоретроклуб.

Проф. Балабанов подари на своите гости и новоизлязлата си книга „Откровения“, в която са включени неговите биографични данни, академични слова като ректор и статии, свързани със състоянието на Пловдивския университет, откъси от книгите „Пътища и спирки, срещи и преживявания“, „От „зайчарника“ в Кеймбридж до женевския титан“, „Да оркестрираме мелодиите на физиката“, „Нишки от гоблена на съвременната физика“, „ mc^2 + усмивка“, отзиви за негови научни публикации, книги, библиография и др.

На 24 май в Актовата зала на хуманитарната гимназия „Св. св. Кирил и Методий“ проф. Никола Балабанов получи Почетния знак на община Пловдив лично от кмета Иван Тотев. Това отличие проф. Балабанов получава за втори път.

Редакцията на вестник „Пловдивски университет“ се присъединява към всички благопожелания, отправени за 75-годишния юбилей на проф. Балабанов – нека запази своя младежки дух, да бъде все така всеотдаен в популяризирането на физиката и на пловдивската Алма матер. На многая лета!

Тильо Тилев

Юбилейното тържество в 6. аудитория

ОБРЪЩЕНИЕ НА ПРОФ. НИКОЛА БАЛАБАНОВ

До Ректора на Пловдивския университет
доц. д-р Запрян Козлуджов

До членовете на Академичния съвет

Уважаеми господин Ректор,

В края на месец май приключва срокът на моя трудов договор с Пловдивския университет. Както Ви е известно, работих в него в продължение на 51 години (1.IX.1961 – 31.V.2012). Имах възможността, освен тази на преподавател (9 години асистент, 14 години доцент и 28 години професор), да изпълнявам редица административни длъжности: ръководител на катедра, декан, заместник-ректор и ректор. Според способностите си съм съдействал за неговото укрепване и развитие. Много пъти съм представял Пловдивския университет на национални и международни научни форуми, както и в редица национални и регионални управленски органи (ВАК, НАОА, Висшия учебен съвет, Областния съвет за духовно развитие и др.).

Уважаеми господин Ректор,

Искам чрез Вас и членовете на Академичния съвет да благодаря на колегите от всички факултети за многогодишното полезно общуване, в атмосферата на което успех да развия и реализирам своите способности на учен, преподавател и общественик. Независимо че „излизам“ в пенсия, смятам, че и в бъдеще ще мога да бъда полезен на Университета, както и за развитието на образователното дело и науката в страната. Вече имам получени покани за участие с пленарни доклади в предстоящи конференции, за включването ми в комисия за избори на академици и член-кореспонденти, в жури за избор на доцент в СУ и др. Имам и предложение за съавторство на книга за първата хабилитирана жена в България и първия ядрен физик у нас – проф. Елисавета Карамихайлова. Продължавам да съм член на редколегиата на списание „Светът на физиката“, на което съм един от основателите и негов пръв главен редактор. Навсякъде, явно или неявно, ще представлявам Пловдивския университет.

Винаги при необходимост ще бъда готов да помагам на Университета, защото той е моята Алма матер, вторият дом, в който премина целият ми творчески живот. Разбира се, ще разчитам на взаимно уважение.

Искам да пожелаая на всички колеги успешно приключване на учебната година и ползотворна работа за поддържане на авторитета на Пловдивския университет като един модерен учебен и научноизследователски център.

21.05.2012 г.

С уважение: проф. Никола Балабанов

Премиерът Бойко Борисов откри новата спортна зала

➔ Om стр. 1

В обръщението си към присъстващите ректорът заяви: „Драги гости, представители на различни обществени и политически институции, на бизнеса, драги приятели и колеги, за мен е изключителна чест за пореден път да приветствам като гост на Пловдивския университет министър-председателя на Република България г-н Бойко Борисов.

Уважаеми г-н премиер, неслучайно подчертах, че за пореден път сте наш скъп гост, само преди година, на 200 м по на запад, в препълнената I аула вие се срещнахте с нашите студенти, проведохте един честен и откровен разговор с тях и обещахте това, което днес е факт. Ние искрено ви благодарим, че спазихте обещанието си.

На 18 май беше тази среща, на 14 октомври премиерът отново гостува и даде старт на този проект. На 29 април той дори прекрои програмата си, за да види докъде сме стигнали – мисля, че беше приятно изненадан. И ето днес, няколко седмици по-късно, той отново е сред нас, за да открие това истинско биву, което е чест и за университета, и за града.

Залата има своето бъдеще – на 29 април той прие и подкрепи още едно предложение, по което вече се работи. Постепенно районът около залата ще се разшири, ще усвоим площите зад университета, тъй че отново с помощта на правителството ние имаме уникалния шанс да направим един кампус от западноевропейски тип, да реализираме първия пилотен проект. Да направим такъв кампус, какъвто няма и в Западна Европа.“

Ректорът изказа благодарност и към хората, отсъстващи от откриването, но изиграли изключително важна роля за осъществяването на проекта – финансовия министър Симеон Дянков, председателя на Бюджетната комисия в парламента г-жа Менда Стоянова, Христо Стоичков. Не по-малко значима е и ролята на хората, допринесли за пряката реализация – архитект Ганка Богданова, която само за 15 дни е направила проекта, изпълнителите от Обединение „Спортпроект“ и

18 май 2011 г. – премиерът Бойко Борисов слага подписа си върху спортен екип с логото на Пловдивския университет като гаранция, че правителството ще финансира залата

Ректорът доц. Запрян Козлуджов, министърът на физическото възпитание и спорта Свилен Нейков и премиерът Бойко Борисов откриват залата, зад тях са областният управител Здравко Димитров и кметът Иван Тотев

Още при откриването на залата публиката я беше изпълнила до краен предел

фирма G. P. Group, начело с Владимир Житински и Крум Бушев, инж. Райна Джамбазова от строителния надзор и всички останали, които приключиха първия етап от строителните работи за пет месеца и половина. Вторият етап ще продължи 1 месец и ще включва оборудване на втория етаж, където ще се намира секторът за учебно-методиче-

ска и административна дейност. Допълнително на прилежащия терен ще бъдат изградени игрища за футбол, волейбол, баскетбол, хандбал и др. Предвиден е безпрепятствен достъп на хора с увреждания с помощта на рампи директно от външния терен – около цялата сграда се създава една платформа без оформени стълби пред сами-

те входове. Паркингите за ежедневно използване се намират северно от залата. Те включват 150 места за леки коли, от които 16 са за паркиране на автомобили на хора с увреждания. Има и 3 паркоместа за автобуси. Съоръжението ще бъде напълно завършено за новата академична 2012/2013 година. Освен за обучение, залата ще се използва и за организиране на регионални и балкански спортни прояви.

Министър-председателят Б. Борисов честити на академичната общност на Пловдивския университет новата спортна зала и потвърди, че правителството подкрепя идеята територията, където сега се помещава поделение на жандармерията, да бъде предоставена на университета, за да се изгради един модерен кампус. Тъй като имотът е със статут на публично-държавна собственост, с решение на Министерския съвет той ще бъде прехвърлен от Министерството на вътрешните работи на Министерството на образованието, младежта и науката. Следващата стъпка е МОМН да предостави терена за безвъзмездно ползване от ПУ „Паисий Хилендарски“.

По случай рождения ден на премиера, 13 юни, от името на университета доц. Козлуджов му подари часовник със стрелки, които се движат в обратна посока. Символиката е свързана с постъпателния ход на времето. Времето за нас има особена стойност. Не гледайте стрелките, вършете това, което прави часовникът – движете са напред с увереността, че това е правилната посока, пожела ректорът на Бойко Борисов.

За откриването на залата имаше подготвена и специална художествено-спортна програма. Премиерът бе посрещнат с изпълнение на народния певец Николай Славеев, който изпя „Излеп е Делю хайдутин“. Спортисти от Педагогическия факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“ представиха съчетания по художествена гимнастика и демонстрация на бойното изкуство винг-чун. В празничната програма участваха още детски отбор по спортна гимнастика и детски фолклорен ансамбъл.

„Пловдивски университет“

Бележити мислители

Животът и делото на Джон Дюи

Проф. дпн Пламен РАДЕВ

Джон Дюи (1859 – 1952) е американски философ, психолог и педагог, чиито идеи бяха и все още са много влиятелни в областта на образованието. Дюи е сред личностите, които разработват философията на неопрагматизма и е един от основателите на функционалната психология. Той е основен представител на прогресивизма (училището като фактор за обществения прогрес и ползването на прагматизма като универсален прогресивен метод за решаване на проблеми), на инструментализма (теоретичното знание като инструмент на опита) и либерализма.

Въпреки че Дюи е известен най-много чрез публикациите си, свързани с образованието, той пише и на много други теми, включително от философията, природата, изкуството, логиката, научните изследвания, демокрацията и етиката. В застъпничеството си за демокрация Дюи счита за основни два нейни елемента: училищата и гражданското общество. Те са основни области, които се нуждаят от внимание и реконструкция, от насърчаване на изследователската интелигентност и плурализма. Дюи твърди, че пълна демокрация може да се получи не само чрез предоставянето право на глас, но също така и като се гарантира, че напълно свободно може да се формира общественото мнение, което да е последица от ефективна комуникация между граждани, експерти и политици.

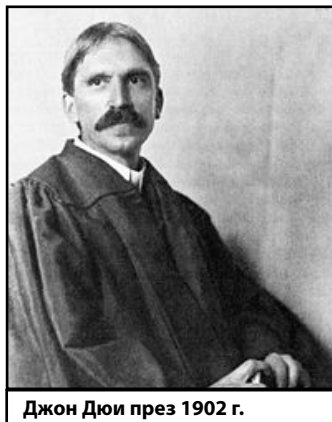
ЖИТЕЙСКИ ПЪТ

Джон Дюи е роден в Бърлингтън, Върмонт, в семейство със скромни възможности. Подобно на големия си брат Дейвис Рич Дюи, той е учил в Университета на Върмонт до 1879 година. В него е членувал в Обществото за либерални науки и изкуства Φιλοσοφία Βίου Κυβερνήτης (Фи Бета Капа), мотото на което е „Любовта към ученето е ръководство за живот“.

Като завършил Университета във Върмонт, Дюи станал учител за две години в Института за свещеници в Пенсилвания, а след това бил една година учител в частното училище в Шарлот (Върмонт). Той учителствал три години, но решил, че е неподходящ за такъв род работа в основното или средното образование. Записва се да учи в университетата „Джон Хопкинс“ и там е заедно с бъдещите видни дейци на науката в САЩ: американския философ и писател Джордж Силвестър Морис (1840 – 1889), философ прагматист Чарлз Сандърс Пиърс (1839 – 1914), обра-

зователния деец и историк Херберт Бакстър Адамс, психолога Г. Стенли Хол (1844 – 1924). Дюи получава докторската си степен във факултета за изкуства и науки в университета „Джон Хопкинс“ (The Johns Hopkins University в Балтимор, щата Мериленд) през 1884 г. Същата година е назначен в Университета на Мичиган (1884 – 1888 и 1889 – 1894) с помощта на Джордж Силвестър Морис. За една година (1888) преподава в Университета на Минесота. Непубликуваната му и досега ненамерена дисертация е на тема „Психологията на Кант“. При престоя си в този университет Дюи пише: „Psychology“ (1887), Leibniz's New Essays Concerning the Human Understanding (1888). Пак през този период Джон Дюи заедно с James Hayden Tufts (1862 – 1942), George Herbert Mead (1863 – 1938) и студента James Rowland Angell (1869-1949), повлияни от книгата на William James, известната „Principles of Psychology“ (1890), се преориентират и започват да отчитат влиянието на околната среда върху интелекта и поведението за разлика от физиологичната психология на В. Вунт (1832 – 1920) и неговите последователи. Техният нов стил, който акцентира върху действието и приложението, е наречен по-късно „функционална психология“.

През 1894 г. Дюи се присъединява към новосъздадения Чикагски университет. В него работи до 1904 г., като през това време развива своите идеи и вярва за една емпирично обоснована теория на познанието, свързана с нововъзникващата прагматична философия. По време на престоя си в Университета на Чикаго той пише четири есета с общото заглавие „Thought and its Subject-Matter“ – „Мисленето и неговият предмет“, публикувани в колективния труд „Studies in Logical Theory“ (1903). Дюи създава лабораторни училища към Университета на Чикаго, където може да реализира своите педагогически убеждения. Опитът му в тях пре-

Джон Дюи през 1902 г.

доставя материали за първата му голяма творба „The School and Social Progress“ (1899) – „Училището и социалният прогрес“. Прогресивисткото училище на Дюи търси уникална атмосфера, то е малко демократично общество, където учениците не само се подготвят за живота, но и го живеят – „**училището е място за живот**“. Основните идеи и практиката на прогресивисткото училище са:

- ученето е предимно правене и действие, то е неповторима индивидуалност, която не може да бъде обяснена и предписана точно;
- опитът е центърът на живота на учениците;
- моделът на обучение е модел на решаване на проблеми: дефиниране на проблема; издигане на хипотези за решаването му; проверка на хипотезите; оценка на решението;
- групова работа и развиване на социални умения;
- образование за социална отговорност и демокрация;
- интеграция на обществено полезен труд и проекти;
- ползване на многообразни учебни ресурси;
- най-важно условие за протичане на образователния процес е свободата на детето;
- детето е начална точка, център и край, а темите са инструменти на детското развитие;
- детето не трябва да казва „аз знам“ или „аз съм научил“, а „аз съм изпитал“, „аз съм изживял“, „аз мога“;
- наблюдаване на учене през целия живот.

За да постигнат целите си, реконструкционистите прогресивисти смятат, че фокусът на учебния план трябва да бъде върху социалните науки. Тези курсове разглеждат културата

в икономически, политически и социални аспекти и по този начин училището става агент на социалната промяна.

Разногласия с администрацията в крайна сметка предизвикват оттеглянето му от университета, а скоро след това той се премества близо до източния бряг. През 1899 г. Дюи е избран за президент на Американската психологическа асоциация. От 1904 до пенсионирането си през 1931 г. той е професор по философия в Колумбийския университет и в Учителския институт на Колумбийския университет. През 1905 г. става президент на Американската философска асоциация. Едновременно с това е дългогодишен член на Американската федерация на учителите. Заедно с историка Charles A. Beard (1874 – 1948), икономиста Thorstein Veblen (1857 – 1929) и историка James Harvey Robinson (1863 – 1936) създават през 1919 г. „New School“ („Ново училище“) – частен университет в Ню Йорк, близо до Гринуич Вилидж. Той сега се казва „New School University“.

Най-значимите книги на Д. Дюи са „The Reflex Arc Concept in Psychology“ (1889), „Democracy and Education“ (1916), „Reconstruction in Philosophy“ (1920), „Human Nature and Conduct“ (1922), „The Public and its Problems“ (1927), „The Phantom Public“ (1925), „Experience and Nature“ (1925), „Philosophy and Civilization“ (1931), „Art as Experience“ (1934), „A Common Faith“ (1934), „Liberalism and Social Action“ (1935), „Freedom and Culture“ (1939), „Knowing and the Known“ (1949). Общо публикува над 700 статии в 40 различни списания и 40 книги.

Дюи изучава чрез посещения образование в Китай, Япония, Турция (1924 г.), в Мексико (1926 г.), в Съветския съюз (1928 г.).

Педагогическите възгледи на Дюи са представени в книгите „My Pedagogic Creed“ (1897), „The School and Society“ (1900), „The Child and the Curriculum“ (1902), „Moral Principles in Education“ (1909), „Democracy and Education“ (1916), „The Quest for Certainty“ (1929), „Experience and Education“ (1938), „Public Schools and Spiritual Values“ (1944). Дюи непрекъснато твърди, че образованието и обучението са социални и интерактивни процеси и по този начин

Признание

Научна лаборатория ще носи името на Георги Кръстев

Проект ДТК 02/35 на тема „Разработване на устройство и метод за изследване на осмотични процеси при електромагнитни въздействия с приложение за деструкция на туморни клетъчни линии“ е с ръководител доц. д-р Кирил Коликов от катедра „Алгебра и геометрия“. Негово е и предложението лабораторията да носи това име, като основанията са следните.

Георги Кръстев (4.I.1943 – 11.IV.2010) е възпитаник и преподавател в ПУ „Паисий Хилендарски“. През цялата си академична кариера той работи върху решаването на множество мащабни научни проблеми в областта на теоретичната физика. Дълбочината на научното му творчество и прецизността му са забележителни. Негова е идеята за дефинирането на явлениято „препятствана осмоза“, което изучава съвместно с доц. Коликов. Като резултат от това изследване е разработено устройство за мембранно разделяне и селективно пречистване на промишлени флуиди и биообекти и е подадена заявка за патент № 110-149 от 29.V.2008/Коликов К. Х.

Възниква идеята въз основа на това устройство да се разработи комплексен метод за изследване на препятствани осмотични процеси при електромагнитни въздействия. Този метод има приложение за изследване на осмотично-електромагнитни въздействия върху туморни клетъчни култури, а също и за пречистване на

На 5 март 2012 г. на свое заседание Академичният съвет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ утвърди предложението „помещението, предоставено за работа по Проект ДТК 02/35, да носи името Лаборатория „Георги Кръстев“ (Решение №29, Протокол №11).

Откриването на лаборатория „Георги Кръстев“

разтвори от нежелани (вредни) замърсявания. За съвместна работа по тази тема са привлечени екипи от Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, от Института по молекулярна биология (ИМБ) на БАН и от Химическия факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“.

През 2009 г. тази група учени под ръководството на доц. Коликов печели проект ДТК 02/35 към фонд „Научни изследвания“ на Министерството на образованието, младежта и науката, който е на стойност 500 000 лв.

Интерес към дейността по проекта проявяват Медицинският факултет на Римския университет – Италия, и Биоцентърът в Инсбрук, Австрия.

След като първият етап на проекта приключва, от фонда му бе дадена отлична оценка и въпреки финансовите ограничения за втория етап е отпусната пълната сума за финансиране.

В началото на 2012 г. ръководството на ПУ „Паисий Хилендарски“ предостави на екипа на доц. Коликов помещение за лаборатория, намиращо се в сградата на ул. „Костаки Пеев“ № 21.

На 27.IV.2012 г. изследователската лаборатория бе официално открита в присъствието на много гости, сред които и ректорът на ПУ „Паисий Хилендарски“ доц. д-р Запрян Козлуджов, който поздрави екипа по случай придобивката. Лабораторията бе осветена от отец Любен от църквата „Св. Неделя“, а доц. Коликов и неговите сътрудници бяха благословени за нови творчески постижения. Скъпи гости на тържеството бяха племенникът на Георги Кръстев – Александър Кръстев, теологът Ваклуш Толев, колеги от Пловдивския и от Софийския университет.

Спомени за Георги Кръстев разказаха проф. д-мн Тодор Моллов (ФМИ, ПУ), проф. д-р Драгия Иванов (ФФИТ, ПУ) и доц. д-мн Димо Христов (УХТ).

Доц. Коликов представи дейността по проекта и очерта панорамата на предстоящите изследвания. Той запозна присъстващите с научните постижения на екипа, публикувани в престижни международни списания, и с факта, че е в ход кандидатстване за нови национални и международни проекти. Някои от членовете на колектива – проф. д-р Стефан Ценов, инженер-физикът Елена Пеева, гл. ас. д-р Даниела Димитрова, гл. ас. д-р Иван Минков, гл. ас. Йордан Епитропов, докторантите Радка Колева и Стефан Божков, споделиха конкретните проблеми, върху които работят.

От екипа по проекта

➔ От стр. 10

самото училище е социална институция, чрез която може и трябва да се проведе социална реформа. В допълнение той вярвал, че учениците виреят в среда, където те могат да живеят и да взаимодействат с учебния план, а всички те трябва да имат възможност да вземат активно участие в собственото си образование. За него целта на образованието не трябва да се центрира около придобиването на предварително определен набор от знания и умения, а по-скоро към реализиране на пълния потенциал и способността да се използват тези умения за по-голямо благосъстояние. Д. Дюи отбелязва, че основна слабост на класическото обучение е бездействието на учениците и съсредоточаване изцяло

Животът и делото на Джон Дюи

върху императивите на учебния план. Това поражда незрялост и повърхностност. За да се преодолее този недостатък, е необходим баланс между готови знания, личен опит и интереси на учениците с преживяване и действия. Той е модерният създател на проект и проблемно базираното обучение. Чрез тях учителят става партньор, а не ръководител на детето.

Заради идеите си Дюи е еднакво критикуван от тогавашните комунисти, от консерватори и от религиозни дейци. Той бил атакуван и от Лео Троцки (Lev Davidovich Bronshtein (1879 – 1940), който го обвинил, че развива прагматизма като коварно извинение на капитализма към работническата класа

и призив за колаборационизъм.

ЛИЧЕН ЖИВОТ

Джон Дюи е трето дете от брака между Archibald Dewey (1811 – 1890) и Lucina Artemisia Rich (1830 – ?). Баща му бил местен дребен търговец, който обичал да чете и да се просвещава. По религия майка му била калвинистка. През детството си Дюи понаучил доста неща за ирландската и френско-канадската култура от близките селища. Като юноша доставял вестници и помагал в дърводелството. Баща му Archibald Dewey служил в Съюзната армия на Вирджиния в Гражданската война (1861 – 1861). В градчето Ann Arbor (щата Мичиган), Джон Дюи среща първата си съпруга Harriet

Alice Chipman (1859 – 1927), за която се жени през 1886 г. във Fenton, Мичиган. Те имат четиридесет и една година брак с шест деца. От тях оцеляват пет: синът Frederick A. Dewey (1887 – 1967) и дъщерите Evelyn Dewey Smith (1889 – 1965), Lucy Alice Dewey Brandaure (1897 – 1983), Jane M. Dewey. Синът Гордън Дюи (1896 – 1904) умира на 8 г. Алис и Джон Дюи имат и едно приемно дете от италиански произход – Sabino L. Dewey (1889 – 1973). През 1946 г., когато е на прага на 87 г., той се жени за втората си жена, вдовицата Roberta Lowitz Grant (1904 – 1970). С нея осиновяват две белгийски деца, осиротели през Втората световна война. Имената на осиновените белгийски деца са Адриен (Adrienne) и Джон (John junior). Дюи умира от пневмония в дома си в Ню Йорк на 93 години.

Чешки сенатори посетиха университета

Представители на Комисията по образование, наука, култура, човешки права и петиции към Сената на парламента на Чешката република бяха на посещение в ПУ „Паисий Хилендарски“. Делегацията, водена от председателя на комисията Яромир Йермарж, бе придружена и от Томаш Хробак, заместник-посланик на Чехия в България.

Политиката на Чешката република е да подкрепя развитието на чешкия език, литература и култура извън пределите на страната, обясни Яромир Йермарж. От името на чешкия сенат гостите изразиха готовност да съдействат за назначаване на преподавател от Чехия в ПУ „Паисий Хилендарски“.

торът по учебната дейност доц. д-р Жоржета Чолакова.

Всяка година се приемат между 25 и 30 филолози за 5-годишната магистърска програма с чешки език, които имат възможност да учат един семестър в чешки университет – с осигурена от програма „Еразъм“ стипендия. ПУ „Паисий Хилендарски“ има договори за сътрудничество с водещи висши училища от централно-европейската държава като Карловия университет в Прага, Масариковия университет в Бърно, Остравския университет, Университета в Пардубице и други.

Благодарение на активното сътрудничество с най-големите

Част от чешката делегация на срещата със студентите бохемисти. На преден план е Яромир Йермарж, а последният е заместник-посланикът Томаш Хробак

Трябва да задълбочим взаимодействието между двете страни на ниво образование, култура и наука, след което тези връзки ще се проектират и върху икономическите отношения, сподели още г-н Йермарж.

След официалните срещи, сенаторите гостуваха на студенти от специалността „Славянска филология“ с профил „Чешки език“. Те дадоха висока оценка за развитието на специалността във Филологическия факултет, който вече 34 години е утвърден бохемистичен център.

За първи път в половин-вековната история на висшето училище в Пловдивския университет гостува толкова високопоставена делегация от европейски парламентарни. Тази визита е признание за нивото и авторитета на бохемистиката в Пловдив, заяви заместник-рек-

торът по учебната дейност доц. д-р Жоржета Чолакова. Пример за това са гостуванията през месец май 2012 г. на гл. ас. д-р Мирослав Коуба от Университета в Пардубице и на проф. Павел Яноушек от Института за литература към Чешката академия на науките.

Сенаторите и заместник-посланикът Томаш Хробак получиха от домакините си последното издание на списание „Славянски диалози“, чийто десети брой е посветен на чешкия език, литература и култура. В Пловдив парламентарната делегация от Чехия се срещна и с представители на градската управа и чешката общност.

„Пловдивски университет“

Започнаха честванията за 20-годишния юбилей на Юридическия факултет

Момент от откриването на международната научна конференция

На 23 май 2012 г. в заседателната зала на Ректората се проведе първата от планираните инициативи по повод на юбилея на Юридическия факултет – международната научна конференция на тема: „Развитие на публичното право – традиции и съвременност“. Тя беше открита от ректора на Пловдивския университет доц. д-р Запрян Козлуджов и декана на Юридическия факултет проф. д-р Дарина Зиновиева.

Модератор на конференцията и инициатор на гостуването на испански преподаватели бе известният у нас и в чужбина специалист по римско право проф. д-р Малина Новкиришка. Гостите от Испания бяха изявени академични личности, които имат значителен научен принос в изследването на еволюцията на правните институти, идеи и принципи от римското право до съвременното право в Европа. Те са преподаватели от университети в Мадрид, Кордоба, Валенсия и Алмерия.

Участие в конференцията от страна на домакините взеха над двадесет преподаватели и докторанти от Юридическия факултет на Пловдивския университет, преподаватели от Юридическия факултет на Бур-

гаския свободен университет, от Института за правни науки към БАН. Докладите ще бъдат публикувани в специален сборник, като докладите на испанските юристи ще бъдат преведени на български, а на българските им колеги ще бъдат преведени на испански и издадени в някой от университетите партньори от Испания.

Както стана дума по-горе, конференцията е първото от събитията, подготвени от ръководството на факултета, начело с декана проф. д-р Дарина Зиновиева, по повод на двадесетгодишния юбилей на Юридическия факултет. Тя беше реализирана с подкрепата на „КЦМ 2000 Груп“ АД чрез социален фонд за подпомагане на образованието и с тази на Адвокатската колегия в Пловдив.

Част от събитията за юбилея ще обхванат и студентите от факултета с цел тяхното практическо развитие и представянето им в правните среди. Следващата изява бе насочена именно към тях – награждаване на първенците от конкурса за есе на правна тематика, организиран от студентската организация ЕЛСА Пловдив, което се проведе на 28 май 2012 г.

Ива ДИМИТРОВА

В Пловдив бе учреден първият клон на ELSA – България

Анна ГЕНОВА

Европейската асоциация на студентите по право (ELSA) е най-голямата организация на студентите юристи в Европа – има повече от 35 000 членове от 42 страни. Целта на асоциацията е да подпомага академичното и професионалното развитие на студентите и завършилите прависти до 35-годишна възраст. На 12 май 2012 г. бе учредена ELSA Plovdiv – първият клон на ELSA Bulgaria.

Благодарение на международното сътрудничество на всички членове на ELSA International студентите по право могат да кандидатстват за платени професионални стажове в цяла Европа, също така и да посещават множество национални конференции и семинари. Доста посещавани са и летните училища, организирани изцяло от студенти за студенти, даващи възможност за много нови и полезни контакти и неповторими изживявания. Членовете на асоциацията могат да се възползват и от т. нар. Study visit – посещение на разменни начала в друг юридически факултет в Европа за няколко дни, при което студентите имат възможността да се запознаят не само с учебния процес в съответния факултет, но и с културата и традициите в съответната държава.

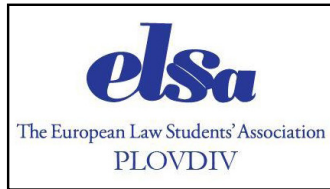
ELSA Plovdiv е първи клон за България. На Общото събрание на ELSA Bulgaria бе избран и борд на ELSA Plovdiv. Това са студентите от специалността „Право“ в ПУ: Анна Генова (III курс) – президент; Елена Вълчева (II курс) – генерален секретар; Веселин Козарев (III курс) – вицепрезидент с ресор „Академични дейности“; Габриела Симеонова (II курс) – вицепрезидент с ресор „Семинари и конференции“, и Десислава Шошинска (II курс) – финансов директор.

Учредяването на клона в Пловдив е плод на двугодишните усилия на екипа, като вече има записани повече от сто членове на организацията. Месеци преди учредяването бяха организирани и проведени няколко събития – семинар „Как се решава частноправен казус“, отворена лекция на тема „Защита на правата и основните свободи на човека в България и пред европейските институции“, проведена се в Окръжния съд – Пловдив.

Последното събитие, организирано от ELSA Plovdiv съвместно с Юридическия факултет

на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, Студентския съвет и издателство „Сиела“, бе конкурсът за студентска научна разработка на тема „ELSA – напиши и спечели“. В него студентите от Юридическия факултет имаха възможност да участват със свои научни разработки в трите главни правни отрасли – гражданскоправни науки, наказателноправни науки и публичноправни науки. В конкурса участваха студенти от почти всички курсове, а работите им бяха проверявани от асистенти от Юридическия факултет. За гражданскоправните науки проверяващ бе асистентът по търговско право г-жа Мария Кьосева, за наказателноправните науки – г-н Тервел Георгиев, асистент по наказателно право, и за публичноправните науки – г-н Христо Паунов, асистент по конституционно право.

В гражданскоправните науки първо място зае Камелия Дишлянова от V курс, с работата си „Селективност – отличителната черта на касационното обжалване по новия Граждански процесуален кодекс“, а на второ място се класира Андреан Славчев, V курс, с разработката си на тема „Относителната недействителност в българското право“. В наказателноправните науки бе излъчено едно първо място – Руслана Русева, III курс, за работата си „Трафик на хора“. За публичноправните науки бяха отличени трима души – на първо място е Веселин Козарев, II курс, с разработка на тема „Основни (конституционни) права. Индивидуалната конституционна жалба като ефикасен съвременен метод за защитата и закрилата им“, на второ място е Ивайло Василев, III курс, с работата си „Законодателна уредба на националния референдум“, и трето място зае Асен Черешаров от IV курс с темата си „Правно положение на Президента на Републиката. Правомощия по чл. 98, т. 12 и т. 11“. Награждаването бе на официална цере-

мония на 28 май 2012 г. в Заседателната зала на университета, на която присъстваха деканът на Юридическия факултет проф. Дарина Зиновиева, съдия Любомира Несторова от Административния съд в Пловдив, прокурор Петко Минев от Районната прокуратура в Пловдив, представители на издателство „Сиела“ и разбира се, Управителният борд на ELSA Plovdiv. Всички студенти получиха за награди правна литература, осигурена от Студентския съвет и „Сиела“, а най-добре представилите се – пра-

вен справочен софтуер „Сиела Норма“.

В момента екипът на ELSA Plovdiv се подготвя за честването на 20-годишнината на Юридическия факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“ наесен, като част от събитията, които предвижда, са Moot court competition (симулация на съдебен процес), благотворителен бал на факултета и презентация „Развитието на Юридическия факултет от 1992 до 2012 г. през погледа на студенти и преподаватели“. За повече информация относно мероприятията, организирани от ELSA Plovdiv, или за да станете наши членове, можете да се свържете с нас на elsa_plovdiv@abv.bg или фейсбук групата ни ELSA Plovdiv.

Резултатите от литературния конкурс на вестник „Пловдивски университет“

Обявяването на резултатите и връчването на наградите от литературния конкурс на вестник „Пловдивски университет“ се състоя на 24 май, като бе част от общоуниверситетското тържество за празника.

През тази година участниците бяха 36 – представители на различни факултети и специалности. Журито, съставено от Тильо Тилев – редактор на вестника, гл. ас. д-р Аделина Странджева и поетесата Катя Стоилова, присъди следните награди в двата раздела на конкурса:

Проза

Втора награда – Женда Ариса – спец. „Български език и новогръцки език“, IV курс;

Трета награда – Биляна Гинина – докторант първа година, „Психология“;

Велика Гюлемерова – магистърска програма „Актуална българистика“;

Поощрителна награда – Надежда Караянева – спец. „Английска филология“, II курс.

Поезия

Втора награда – Мария Карамазова – спец. „Руска филология“, IV курс;

Недялка Тошева – спец. „Философия“, III курс;

Трета награда – Доника Колева – спец. „Маркетинг“ (заочно обучение), III курс;

Поощрителни награди – Радосвета Петрова, спец. „Българска филология“, I курс;

Лъчезар Георгиев – спец. „Право“, I курс;

Маргарита Пеева – спец. „Английска филология“, IV курс;

Красимира Стойчева – спец. „Физическо възпитание“, III курс;

Жени Щерева – магистърска програма „Управление на човешките ресурси“;

Росица Кръстановна – спец. „Предучилищна и начална училищна педагогика“, II курс.

На наградените – честито! На останалите – успех в следващите издания на конкурса!

„Пловдивски университет“

Словото – мисията е възможна!

Четиринадесетата национална научна конференция за студенти и докторанти филолози се проведе на 17 и 18 май в Пловдив. Тази година организатори и участници тръгнаха от „Словото – (не) възможната мисия“, за да докажат, че словото е възможната мисия. За участие в конференцията дойдоха над 90 млади тълкуватели на езика и литературата от различни български университети, както и чуждестранни представители. И конференцията стигна апогея си.

Възрожденската атмосфера в Дома на учените отново прие участниците във форума. Той беше открит тържествено. С есе за словото и неговата роля започнаха филолозите. (Текстът се публикува отделно.) Теодора Иванова и Тенчо Дерекювлиев водиха церемонията по откриването. Участниците в конференцията бяха поздравени от ректора на Пловдивския университет доц. д-р Запрян Козлуджов, от доц. д-р Иван Чобанов, член на деканското ръководство на факултета, и от гл. ас. д-р Надя Чернева, ръководител на Центъра за руски език и култура. Своето официално приветствие отправиха и научният секретар на Съюза на учените, клон Пловдив, доц. д-р Атанас Арнаудов. С послания към участниците се обърна и студентът на 2011 г. в областта на хуманитаристиката Тана Пеева от Лингвистичния клуб „Проф. Борис Симеонов“.

Организаторите регистрираха и международно участие – филолози от Сърбия пристигнаха в Пловдив. „Може би най-вдъхновяващите моменти за всички, които присъстваха, представляваха разкошно оформените доклади от страна на младите колеги. Нека не забравяме и нашите научни ръководители, преподаватели и всички онези топли и сърдечни хора, без чието съдействие и подкрепа нямаше да сме това, което сме. Благодаря за неописуемите организаторски умения, никога не сме се съмнявали в трудолюбието на специалистите от Пловдивския университет и Лингвистичния клуб. Това е повод да продължим традицията и да покажем, че науката, културата и образованието са неразделна част от ежедневието ни“, написа в електронното пространство докторантът от Белградския университет и участник във форума Никола Петакович.

Конференцията е събитие със силен отглас и това бе отново потвърдено този път от писмото, което домакините получиха от неколнократния участник, сега докторант по латински език в СУ „Св. Климент

Ректорът доц. Запрян Козлуджов приветства участниците. На снимката е и доц. Красимира Чакърва – един от главните „виновници“ конференцията да се превърне в толкова авторитетен форум

Охридски“, Иглика Милушева. (Текстът се публикува отделно.)

Езиковецът доц. д-р Красимира Чакърва и литературовецът доц. д-р Татяна Ичевска и сега направиха организационната стратегия на форума, а участниците коментираха, че бъдещето на филологията е оптимистично.

Преди церемонията по връчване на наградите организаторите представиха и сборника „Безкрайността на словото“. В него са събрани отличените текстове от миналото издание на конференцията. „Безкрайността на словото“ е издаден от „Контекст“, а управителят на издателството – филологът Стефан Пеев, пожела книгата да стигне до възможно повече читатели. Пловдивската конференция е национален форум с доказана стойност, споделяха многократно студенти и докторанти от българските университети. Тази година организаторите и техните колеги констатираха и приятния факт, че вече в ролята на журиращи са бивши участници в конференцията – езиковедът гл. ас. д-р Ласка Ласкова и литературовецът ас. Надежда Стоянова от Софийския университет.

Домакините от Пловдив посрещнаха като свой гост и д-р Мая Падешка от редакционната колегия на списание „Български език и литература“. В предстоящия брой на списанието форумът ще бъде отразен чрез публикуване на наградени текстове. Отново авторитетно

жури от изявени специалисти по лингвистика и литературознание оценяваше докладите на младите филолози. Да журират в Пловдив, дойдоха и учени от други университетски центрове, което е доказателство за

устойчивия национален статут на форума и добрия диалог между организаторите и журиращите филолози.

Конференцията набира сили и всяка година все повече и повече както бакалаври, така и магистри и докторанти имат желанието да участват, посочва в интервю за агенция „Фокус“ езиковедът от Софийския университет доц. д-р Красимира Алексова, която няколко пъти е участвала в журито по езиковедство.

Между двудневните академични заседания участниците и журито допълниха настроението си и на традиционния в програмата вечерен купон, който обаче се случва нетрадиционно. С музикални поздравии, танци, с диалози между колеги и продължения извън границите на езиковедската стилистика и литературната интерпретация.

Тенчо ДЕРЕКУВЛИЕВ

Уважаеми членове на академичното ръководство на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, скъпи колеги, мили приятели,

Неусетно измина една година, отново е май и отново е време за ПЛОВДИВСКАТА КОНФЕРЕНЦИЯ. Позволявам си да кажа просто ПЛОВДИВСКАТА КОНФЕРЕНЦИЯ, защото за младата българска академична общност не са необходими повече думи. Няма млад български филолог, който да не познава ПЛОВДИВСКАТА КОНФЕРЕНЦИЯ.

В продължение на четиринадесет години докторанти, студенти и ученици, дръзнали да поемат по нелекия път на филологическото знание, получават топъл прием, благонамерена критика и обективна похвала.

В последните пет години имах възможността и щастието да стана част от случващото се тук. Трудно ми е да изразя с думи какво точно е това, което се случва тук. То е нещо, което човек МОЖЕ САМО ДА УСЕТИ. Всеки път, когато през тези пет години престъпвах прага на облъхания с възрожденски дух Дом на учените, имах усещането, че се връщам у дома.

Всеки път в процеса на работа си казвах: *Бих се радвала, ако един ден моите студенти са така ентузиазирани, както пловдивските студенти, и ако аз самата съумея да бъда преподавател като пловдивските преподаватели.* ПЛОВДИВСКАТА КОНФЕРЕНЦИЯ не е само форум за изява на млади учени, тя е школа.

Когато дойдох за първи път в Пловдив през вече далечната 2007-а, не познавах никого, не знаех къде отивам, какво да очаквам и какво ме очаква. Няколко часа по-късно вече се чувствах сред приятеля. През следващата година нямаш търпение да дойде май и да се видим отново в Пловдив. Всяка следваща година растеше чувството за общност и приятност към нещо голямо и значимо.

Днес за мое най-голямо съжаление не мога да бъда сред вас, но разстоянията нямат значение, мисълта на филолога може да ги преодолее само за миг. В мислите си съм отново в любимия Пловдив, във възрожденския Дом на учените, сред най-милите колеги.

Скъпи колеги, пожелавам ви спорна, успешна и ползотворна работа и помнете: за младия и целеустремен филолог няма невъзможни мисии. Има мисии трудни, но не и невъзможни.

Per aspera ad astra!

11.05.2012 г.
Залцбург

Иглика Милушева

Слово за Словото

(произнесено при откриването на Четиринадесетата национална конференция за студенти и докторанти)

Чудодейно нещо е езикът. Пълен с форми и граматични правила, той ни дава възможност да правим какви ли не комбинации в синтаксиса на мислите си. Да говорим конкретно и абстрактно, неутрално и художествено, да създаваме и да тълкуваме литературата. Това е езикът – принадлежащ на себе си и търсен от нас, носителите на човешката реч.

Езикът има правила, има и изключения. Вероятно в обозримото бъдеще ще се появят и езиковедски теории за граматиката на изключенията. За различното в системата на езика и неговата тайнствена структура.

А словото? Тази дума има някакъв по-особен смисъл, различен енергиен заряд. И макар толкова често да е употребявана, пак пази отблясъка на своя ореол.

Във философията се дава предимство на изказаните мисли, граматиката има други предпочитания. Мисъл или граматика е словото?

На този въпрос едностранен отговор няма. Ортодоксалните

Конференцията продължава в неформална обстановка – част от участниците в барчето на университета

текстове на Средновековието ни го представят повече като мисъл, там канонът е застанал владетелски над граматичните правила и форми. Канонът е изразен и в синтетичната структура на старобългарския език, където двусмислието трудно би се породило.

В нововремието текстовете и говоренето са секуларизирани, отворени, поддаващи се на навлизане с импровизации.

Езикът е *open*, ако използваме модерната дума от жаргона.

И понеже започнахме с игровия момент: нека да си отговорим на въпроса какво е Словото – език, литература, идея или всичко заедно?

Езикът и словото са две преобразяващи се състояния в потока на нашата глаголност. С всичките си подозирани и неподозирани способности, с непредвидимите

действия и намигващата независимост.

В словото е мисията на филолога, неговият месианизъм за културата, литературата и единородните по настроение люде. В словото са идеите и символиката. Словото е символ. Най-напред на културата, шармантно разгърнала плаща си върху тялото на мисълта.

Словото може да създава и променя светогледи, да бъде пътеката в световъзприятието на личността. Словото може да бъде съзрявано и овладявано, да идва изплъзващо се и хитро да стои в далечината на своя примамлив хоризонт. Словото може да се показва и да се скрива, да озарява и заслепява.

И ако следваме парадигмата „Словото може“, едва ли ще стигнем до изречението „Словото не може“. Словото е всекомощен феномен и превръща невъзможното във възможно с цялата палитра от конкретики и абстракции.

Словото е възможната мисия на човечеството...

Участниците, които бяха отличени в четиринадесетото издание на конференцията

ЕЗИКОЗНАНИЕ

Секция за бакалаври

Първа награда

София Тодорова – Пловдивски университет

Втора награда

Маргарита Пеева – Пловдивски университет

Трета награда

Антоан Батаклиев – Пловдивски университет
Димитрия Иванова – Пловдивски университет
Радина Теодосиева – Софийски университет

Поощрителни награди

Елица Миланова, Георги Златев – Великотърновски университет
Асен Андонов – Софийски университет
Ивелин Димитров – Софийски университет

Секция за магистри

Първа награда в раздел „Българистика“

Здравко Минчев – Пловдивски университет
Теодора Иванова – Пловдивски университет

Първа награда в раздел „Общо езикознание“

Надя Ненкова – Софийски университет
Валентина Стефанова – Софийски университет

Първа награда в раздел „Славистика“

Веселин Костадинов – Софийски университет

Втора награда

Енчо Тилев – Пловдивски университет
Никола Петакович – Белградски университет

Трета награда

Велислава Тодорова – Софийски университет
Илияна Гегова – Софийски университет
Полина Петкова – Пловдивски университет

ЛИТЕРАТУРОЗНАНИЕ

Секция за бакалаври 1

Първа, втора и трета награда не се присъждат

Поощрителни награди

Веселина Василева – Пловдивски университет
Теодора Топузлиева – Софийски университет

Секция за бакалаври 2

Първа награда

Лидия Кирилова – Софийски университет

Втора награда

Венелин Ковачев – Софийски университет
Красимира Иванова – Софийски университет

Трета награда

Мария Маринова – Софийски университет
Галина Калчева – Софийски университет
Вероника Георгиева – Софийски университет

Секция за магистри

Първа и втора награда не се присъждат

Трета награда

Мартин Бохоров, Елена Борисова – Нов български университет

Есета, получили отлична оценка на изпита по български език*

Животът е нещо много интересно. В определени моменти хората започват да си задават някои въпроси, които биха им помогнали да го разберат. Какво представлява животът? А ценности-те? Къде се крие смисълът? Отговорите, разбира се, не са еднозначни.

Всеки отговаря сам за себе си и това очертава индивидуалния му житейски път. Едни откриват смисъла в духовното, други – в материалното, а трети цял живот се лутат в търсенето му. Истински щастливи са тези, които намират за най-смислени малките неща. Именно тези малки неща правят живота по-щастлив, по-интересен, по-хармоничен. Тогава, когато човек се научи

* Предлагаме ви три есета, получили оценка 6,00 на кандидатстудентския изпит по български език. Темата този път беше „Големият смисъл е в малките неща“. Благодарим на членовете на комисията с председател гл. ас. Мариана Куршумова.

ГОЛЕМИЯТ СМИСЪЛ Е В МАЛКИТЕ НЕЩА

Лорийн ГУРКОПАШОВА

да им обръща внимание, той успява да открие големия смисъл.

Големите хора ценят малките неща, а малките хора се стремят към уж големите. Тези големи неща обаче често са празни, нямат стойност. Те олицетворяват грандоманията на дребния човек, който подсъзнателно компенсира вътрешното с външното. Резултатът е един живот с маска, лишен от ценности. Тази маска е изградена от материалното, което е издиг-

нато на пиедестал, а духовното е оставено на заден план. Едно такова съществуване може да бъде задоволително, но рано или късно идва момент, в който човек осъзнава колко е изпуснал, минавайки по повърхността на живота. Изпуснатото са именно малките неща.

Те могат да бъдат много различни. На пръв поглед малките жестове като подарена роза от любимия човек или обаждане в полунощ, с което някой казва: „Обичам те!“ – това са стойностни мигове, способни да изпълнят с положителни емоции дълъг период от време. Снимка с близък приятел, която запечатва скъп

спомен от определен момент, може да оправи настроението и да възвърне хармонията, когато човек се чувства недобре. Не само наслаждаването на малките неща носи радост, но и създаването на такива. Едно от най-големите удовлетворения е да направиш или кажеш нещо, с което да зарадваш друг човек. Добрата дума, подареният предмет, милият жест – именно това са малките неща, които разнообразяват ежедневието, правят сивия делник по-усмихнат, отключват позитивните емоции у човека.

Да откриеш смисъла в своя живот – това е голям личен успех, а да откриеш този смисъл в малките неща – това е още по-голям успех. Ако те докосват сърцето на даден човек, то той е постигнал най-значимото в живота – открил е ценностите и е способен да им се наслади.

Няма път към щастието. Щастието е в пътя. Винаги съм вярвала, че животът си струва заради самото пътуване. Смисъл има във всяка стъпка напред. Смисъл има и във всяко падане. Защото всичко ни учи на нещо и във всичко има знак на съдбата. Да вярваш в Бог дори когато мълчи, да вярваш в слънцето дори когато не свети, да вярваш в любовта дори когато я няма – има смисъл. Защото, мисля си, щастието не е крайна цел, а начин на живот. И не е големият смисъл в нетрайното. В парите, във властта, в славата. В Плюшкиновото трупане. В покоряването на върхове. В панаира на суетата. Когато душата ти е загубила сетивността към малките неща. Към една хубава книга. Към една хубава песен. Към един хубав филм. Не е истински животът пътуване, ако си спял за изгревите и за залези-

ГОЛЕМИЯТ СМИСЪЛ Е В МАЛКИТЕ НЕЩА

Велина ГЕОРГИЕВА – ПЕТКОВА

те, ако си глух за ромоленето на горския извор и за шепота на листата, ако си безразличен към разплаканите детски очи и към тъжно протегнатата ръка на просяка. Ако отминаваш всички тези малки неща около себе си, забързан в сивото си ежедневието, търсейки големия смисъл.

Да живееш за малките неща в живота, обаче е светоглед. Някои го имат по рождение. Други го придобиват, когато житейският океан здраво е разлюлял комфорта им каюта и аха-аха да загубят нея или себе си. Но тогава получават спасителен пояс и оценяват всичко, което до този миг не са

забелязвали. Всички малки неща, които са подминавали. На които са махали с ръка, защото са изглеждали толкова незначителни.

Аз съм от хората, които обичат да обичат. И обичат да се радват. И обичат някого да радват. Денят ми е щастлив, когато съм накарала някого да се усмихне. Когато съм намерила вдъхновение в полета на пеперуда. Когато съм подарила левче на уличния музикант, който неизменно свири в градския парк. Щастлива съм, когато ходя боса по пясъка, и не се срамувам да строя замъци на брега на морето. Имаше време, в което често оставах

затворена в собствените си въздушни замъци, но и от това не се страхувах, защото, както казах, всичко е част от самото житейско пътуване.

Мога да изброя още много малки неща, които са моят голям смисъл и които са моето пътуване към щастието. Аз съм си такава по рождение. Най-трудно ми е обаче да науча онези около мен – слепите, глухите и безразличните, че именно в малките неща е големият смисъл. Тях да накарам да повярват. И да почувстват света толкова цветен, колкото го правят всички онези неща, които те пропускат. Звучи хаотично. Но не и безсмислено. И ето още нещо, в което също се крие големият смисъл на пътуването към щастието. Да споделяш малките неща и с хората, които срещаш по пътя си.

Книжовен език и диалекти

Избрани трудове на чл.-кор. проф. д-р Тодор Бояджиев

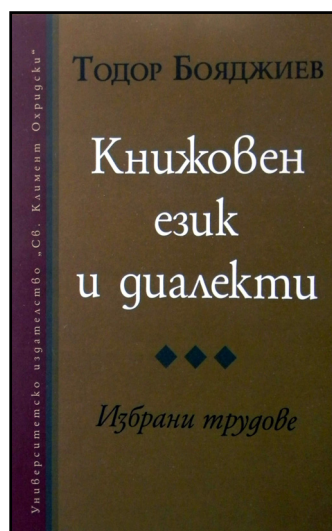
Националната ни филология се обогати наскоро с обемния лингвистичен сборник „Книжовен език и диалекти“. Той съдържа избрани трудове на българския езиковед чл.-кор. проф. д-р Тодор Бояджиев, а неговото име е достатъчно познато на академичната филологическа общност в страната и чужбина.

Чл.-кор. проф. д-р Тодор Бояджиев е учен с висок авторитет и базисни приноси в развитието на българската фонетика, лексикология и диалектология. През декември 2011 г. беше удостоен и с почетното звание „доктор хонорис кауза“ на Пловдивския университет – още един знак на признателност от академична институция към респектиращата му научна биография. Съставители и редактори на сборника са Владимир Жобов и Георги Колев.

„Книжовен език и диалекти“ е издаден със спомоществователството на Факултета по славянски филологии на СУ „Св. Климент Охридски“, ПУ

„Паисий Хилендарски“ и Шу „Епископ Константин Преславски“. Изданието започва със статии, въвеждащи читателя в приносите на чл.-кор. проф. д-р Тодор Бояджиев за българското езикознание, за развоя на българистиката в Пловдивския и Шуменския университет, както и за цялостното развитие на Шу „Епископ Константин Преславски“, на който проф. Бояджиев е бил ректор.

В сборника е включена и пълна библиография на неговите трудове. „Книжовен език и диалекти“ е издание с обем от забележителните 639 страници, на които проличава академичното и езиковедското присъствие на чл.-кор. проф.

д-р Тодор Бояджиев. То подсказва отношението на автора към традициите на родната филология, ярко изразения му усет за тълкуване на езиковите факти и стилистичното единство на формалния и

семантичния план на изследванията му.

През април сборникът „Книжовен език и диалекти“ беше представен в София на официално тържество. За читателя този сборник дава в синтез статии и студии на чл.-кор. проф. д-р Тодор Бояджиев, а събирането им в едно книжно тяло не само улеснява библиографския достъп на изследователите, които ще се позовават на казаното в тях. В работата си с поредното изследване от сборника филолозите ще имат възможността да видят и „още нещо“, към което езиковедът чл.-кор. проф. д-р Тодор Бояджиев ги насочва спокойно и равномерно, с необходимата пълнота и висока тълкувателска компетентност.

Тенчо ДЕРЕКУВЛИЕВ

Въпросът за смисъла на живота е като константна величина, която съпътства човечеството и неизбежно се е превърнала в основополагаща екзистенциална категория. В живота на всеки идва момент, в който, подтикнат от различни обществени или личностно-психологически влияния и афекти, започва да търси нещо универсално и значимо, което да дефинира смисъла на неговото съществуване.

Би било трудно да се даде изчерпателно обяснение на този въпрос, но за да бъдем максимално обективни, трябва да се разровим по-дълбоко и да започнем от причините за появата на това мъчително питане в нашето съзнание. Всички ние, съзнателно или не, съзерцаваме и откриваме различни закономерности, свързани със заобикалящия ни материален и духовен свят. Този процес е неизбежен – човек има нужда да категоризира и определя всичко, докоснало се до неговите възприятия. А това, което е обзримо, е или преходно, или циклично повтарящо се – все

ГОЛЕМИЯТ СМИСЪЛ Е В МАЛКИТЕ НЕЩА

Михаела АТАНАСОВА

процеси, напълно неудовлетворяващи нуждата от постоянна линия, по която да се движим, от нещо априорно и вечно, което да носи максимално душевно щастие.

Ако обърнем поглед към собствените ни стимули и подтици, ще видим, че човечеството има нужда от постоянен възход и развитие, както рибата има нужда от вода. Стремжът към постоянни промени и достигане на по-високи идеали е заложен в природата ни, а липсата на такъв и чувството на трайна удовлетвореност от постигнатото са се превърнали в синоними на безволевост и безперспективност. Дори осъществявайки най-съкровениите си мечти и цели, ние не се застояваме дълго на върха на радостта, а моментално търсим и сътворяваме нови такива върхове, стремейки към изчаването на които ни кара да се чувстваме живи и пълноценни.

Така в изключителна рядкост се превръщат индивидите, намерили баланс между първичните пориви и стремежи за постоянна промяна и развитие и магията на дълбокото и улегнало чувство на почит към вече постигнатото. Нима сме се превърнали в перманентно неудовлетворени същества, алчни да грабят хаотично от живота? Нима намираме смисъл само в големите неща? Къде остава радостта от малкото и на пръв поглед незначително преживяване?

Големият смисъл не е голям заради своята сфера на влияние, а заради чувството и заряда, които ни носи. Той не може да бъде универсален или подвластен на категории, той се определя от разнообразни и индивидуални потребности и варира спрямо отделната личност. Пример за достигането до тези изводи можем да почерпим от Йов-

ковия герой Сали Яшар, който неуморимо търси нещо достатъчно значимо, което да остави след себе си, а истината се оказва точно пред очите му – най-значимото е това, на което е отдал целия си живот, това, което е идвало от дъното на душата му – а именно правенето на каруци, във всяка една от които е влагал нещо уникално и различно от себе си. Този герой, на пръв поглед обикновен човек от народа, възплащава в себе си необикновена мъдрост, която ни показва, че всеки носи отговора на въпроса за смисъла на битието вътре в себе си, само трябва да отвори очите си и да я види. Човек, оценяващ и радващ се на малките неща от живота, прекарва по-голямата част от него в щастие, а какво по-смислено от това? Защото голямото е съвкупност от много малки неща, то не е процес на търсене или на действие, то е състояние на духа и способност да намираме удовлетворение в най-искрените мигове и непринудени явления – това според мен е ключът към истинското щастие.

Първи студентски научен форум в Педагогическия факултет

Лилия БАБАКОВА

На 19.V.2012 г. в Педагогическия факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“ се проведе студентски научен форум на тема: „Новите предизвикателства пред образованието“. Студентската конференция е първа в историята на факултета и в нея взеха участие 70 студенти и докторанти. Официалният старт бе даден от заместник-декана на ПФ проф. д-р Галин Цоков, чиято публична лекция бе в синхрон и с надслова на форума – „Новите предизвикателства пред образованието“.

След интересната лекция на проф. Цоков участниците бяха разделени в четири секции според тематичните направления, председатели на които бяха: проф. д-р Валентина Маргаритова, проф. д-р Бисер Дамянов, доц. д-р Таня Бурдева и проф. д.п.с.н. Веселин Василев.

„Целта на форума е да се даде свобода за изява на студентите, които обичат специалността си, да се стимулира научният потенциал у младите учени. Нашата идея е всяка година отук ната-

тък да предоставяме възможност на младите и мотивирани хора от Педагогическия факултет да участват в студентската конференция“ – споделиха организаторите в лицето на научните секретари на факултета доц. д-р Галена Иванова и гл. ас. д-р Юрий Янкиев. Студентите и докторантите участваха с научно съобщение, педагогическо есе или постер. Всички материали бяха предварително одобрени от организаторите и се очаква скоро те да видят бял свят в сборник.

Участници в студентската научна конференция заедно с ръководството и преподаватели от Педагогическия факултет

Форумът приключи в тържествена обстановка, а представителите на деканското ръководство наградиха младите учени със сертификати. Вечерта всички участници

имаха възможност да посетят постановката „Голямото чистене“, представена от студенти третокурсници в специалността „Актьорско майсторство за драматичен театър“.

Подарък пътешествие

Елена ТОПЛЕВА

Подариха ни една емоция, кратки мигове и краски, които хранят душата и пълнят погледа. Тръгнахме за Турция голяма група – два препълнени автобуса с първокурсници, второкурсници, третокурсници от специалността „Български език и турски език“, преподаватели от университета и зам.-консула на Република Турция в Пловдив.

Пътешествието започна в петък, 25 май 2012 г. Нощувахме в град Текирда. В тъмното не забелязахме, че ще спим точно до брега на прекрасното Мраморно море. А на сутринта бриз като нежна милувка сякаш ни шепнеше: „Добро утро и започвайте на закуска!“. В лек унес, опиянени от умора и жажда за нови емоции, потегляме отново на път. Сега към Истанбул. Очите не спират, шарят, сякаш не искаш да мигнеш и гледаш къщи, лехи, заведения, морето, хора, хора, хора, кораби, лайнери, хора. Истанбул, определян като град държава, надминава всякакви очаквания. Организъм, който диша, храни се, трепти. Сърцето му бие различно и този пулс те омагьосва. Пъстри цветове, хора, паркове, фонтани – не затваряш очи. Притаил си дъх

за миг и си пред входа на двореца „Топкапъ“. Красив и огромен музей – с много помещения, тераси, цветя. Колко много красиви цветя! Ухаят, усмихват се, приветстват. Диаманти, украшения, съдове от злато, пособия... Разбираш, усещаш думата „сарай“ – нещо могъщо и величествено. Невъзможно е да се обиколи. Излизаш, затваряш очи и вече си пред Синята джамия. Изрисувани стени и прозорци, хора от целия свят. Сякаш наблюдаваш нежното разлистване на цвят, прекрасен и изящен. За жалост пропускаме

„Света София“ – точно в този ден е затворена. Следва обиколка на Египетския пазар, където губиш последното усещане за лично пространство. Почивка за последни вдишвания от истанбулския въздух. Опитваш се да запомниш всеки момент с цветове, миризми, шум. Отново по автобусите. Няма изгубени, няма инциденти. Успели сме да разгледаме изключително малка част от град, събирал история през векове между Европа и Ориента. Останали сме без думи, чувстваме се толкова малки...

В Текирда са ни организирали вечеря с жива музика. Нанизва се хоро, танци и малко турска ракия... Наслаждаваш се на сънища, които сякаш Шехеразада разказва, и приказката не свършва. На следващата сутрин закуската отново е на брега на морето. Домакините са ни посипали розови листенца по масите. Дочуваме роман – вълните изпълняват незабравима симфония, и се разстила благоуханието на рози. Всичко това романтично докосва сетивата ни. Посещаваме къщата на унгарския патриот Ференц Ракоци, която е архитектурен паметник от XVII век. После – разходка из град Текирда и обяд в крайбрежен ресторант. И отново по автобусите. Следващата ни спирка е Одрин – джамията „Селимие“. Красиви градини, паркове, в които тичат волни кончета. Животът кипи, но с близък до България ритъм.

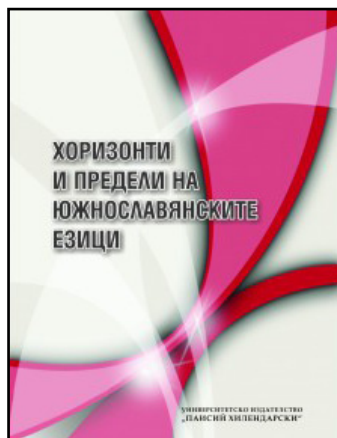
Турция е интеркултурна страна, Истанбул е мегаполис, изобилстващ с куполи и минарета. Посети я, за да се любоваш на всяко усещане за живот. Незабравимо пътешествие.

Благодарим на Генералния консул на Република Турция в Пловдив!

Юбилеен сборник, посветен на доц. д-р Славка Величкова

На 21 май 2012 година в Заседателната зала на Ректората на ПУ „Паисий Хилендарски“ бе представен сборникът „Хоризонти и предели на южнославянските езици“, посветен на 65-годишнината на доц. д-р Славка Величкова.

Доц. д-р Славка Величкова е дългогодишен член на Катедрата по славянска филология в ПУ „Паисий Хилендарски“. Научните ѝ интереси са насочени към разнообразни въпроси от южнославянската книжовноезикова проблематика, в рамките на която се откроя-

Доц. Жоржета Чолакова връчва на юбилярката един от подаръците на Катедрата по славянска филология

ват проучвания, свързани със социолингвистиката и езиковата политика като част от нея, с иновациите в сръбския и хърватския език, със сходствата и различията в сравнение с българския език.

Поздравително слово бе произнесено от заместник-ректора и ръководител на Катедрата по славянска филология – доц. д-р Жоржета Чолакова, а самият сборник бе представен от гл. ас. д-р Борислав Борисов. Редом с текстовете на водещи български езиковеди като проф. Иван Куцаров, проф. Диана Иванова, проф. Пеню Пенев и др. място на страниците на сборника намират и статиите на едни от най-реномираните лингвисти от универ-

ситетите в Белград и Крагуевац (Сърбия), Никшич (Черна гора), Бая Лука и Мостар (Босна и Херцеговина), Познан (Полша) – проф. Милош Ковачевич, проф. Божо Чорич, проф. Никола Рамич, проф. Йелица Стоянович, проф. Диана Църняк, проф. Миряна Попович, проф. Доминика Гапска.

По случай юбилея си доц. Величкова получи поздравителен адрес от името на Филологическия факултет, който беше връчен от декана на факултета доц. д-р Живко Иванов. Своите поздравления поднесе и ректорът доц. д-р Запрян Козлуджов.

Евелина ГРОЗДАНОВА
докторант към Катедрата по славянска филология

Директорът на Унгарския културен институт гостува на Учебния театър

Директорът на Унгарския културен институт Тошо Дончев и съпругата му Едит Дончева гостуваха в Пловдивския университет по покана на доц. Иван Налбантов. В Учебния театър на университета те гледаха постановката „Голямото чистене“ на унгарския драматург Ищван Джурка, в която участваха студентите на доц. Налбантов.

Г-н Дончев имаше среща и със заместник-ректора доц. д-р Жоржета Чолакова, по време на която бяха обсъдени възможностите за сътрудничество – гостувания на автори, представяне на книги и изложби, включване на Пловдив и Университета в инициативи на Унгарския културен институт.

Проф. Наталия Александрова навърши 60 години!

Честването на проф. Наталия Александрова. На снимката е заедно с проф. Веселин Василев и доц. Пламен Цоков

Лилия БАБАКОВА

Седми април е датата, на която една от най-одухотворените и ерудирани преподавателки – проф. Наталия Александрова, отпразнува в ПУ „Паисий Хилендарски“ своя 60-и рожден ден. Събитието се състои в 1. аула в Новата сграда на университета, където студенти и преподаватели допринесоха с присъствието си за колоритността на хубавия празник.

Достолепна, с огнен темперамент и завладяваща харизма, проф. Н. Александрова продължава пътя на личностното и професионалното си израстване. Става доктор по психология в Русия, в столицата Москва, която по онова време е един от най-влиятелните психологически центрове в Европа. Няколко години по-късно тя заминава за Париж, където специализира в областта на диференциалната психология. Отчитайки културните различия на стандартите в психологическата наука, тя се явява еманация на културните сближения, обединяващи различието и еднаквостта. Една от дисциплините, които чете в Софийския и в Пловдивския университет, е педагогическа психология. От научните търсения с други водещи имена в пловдивската психология – доц. д-р П. Цоков и гл. ас. О. Койчев, се заражда и една обща монография – „Педагогическа психо-

логия“. Н. Александрова е един от малцината качествени специалисти в геронтопсихологията в България, а понастоящем и единственият. Приела предизвикателството да се занимава с една от най-трудните за изследване възрастови групи, тя пише няколко труда в тази област – „Старите хора“, „Старенето – психологически особености“ и др.

И днес бивши и настоящи студенти свързват името на проф. Александрова с голямата ѝ любов както към науката, така и към човека. Личността ѝ е така енигматична и всеобхватна, че няма човек, който да не се омае и разчули пред силния ѝ дух. Студентите я възприемат като приятел и учител, а колегите – като ерудит, от когото винаги могат да получат нужните отговори. Особено приятно впечатление направи фактът, че на честването присъстваха нейни дипломанти, които сега са доктори и преподаватели в университета – А. Игнатова, доц. П. Цоков, доц. К. Тагарева.

Проф. Александрова е един истински искрен, коректен и нежен човек, който, благодарение на своето духовно здраве, стои далеч от честолюбието, владее до съвършенство изкуството да разсейва и премахва огорченията, а като учен е продуктивна, последователна и търсеца.

В продължение на повече от 20 години, преподавайки психология в ПУ „Паисий Хилендарски“, тя създава и утвърждава дух на академична свобода. Ние имаме надеждата, че още дълго време проф. Александрова ще бъде заедно с нас и ѝ пожелаваме да създаде книгата на живота си!

Честито!

„Пловдивски университет“

Студенти на Виолета Гиндева поемат към голямата сцена

Антония КАРАКОСТОВА

Имах късмета да попадна на държавните изпити по актьорско майсторство в IV курс, воден от доц. Виолета Гиндева с асистент Михаил Ботевски.

Виолета Гиндева е популярна в България преди всичко с филмовите си роли в „Един снимачен ден“ на Б. Шаралиев, „Иконостасът“ на Хр. Христов, „Черните ангели“ на В. Радев, „Князът“ на П. Василев. За тези филми тя получава една българска и седем международни награди. На театралната сцена Виолета Гиндева е от поколението артисти, което изгръ с поетичната вълна в българската драматургия. Паметни са централните ѝ роли в пиеси на Ив. Радоев, Ст. Цанев, Ив. Пейчев. Като прибавим Лора от „Между два изстрела“ на Н. Драгова и П. Стефанов, Мила от „В полите на Витоша“ на Яворов, естествено признаваме усета ѝ за поетичност, духовна извисеност и красота. Лирико-драматична зрялост има в централните ѝ роли в „Йерма“ от Лорка и „Ифигения в Таврида“ на Гюте. Вярно е, че тя постигна и друг психологично-драматичен диапазон в голяма палитра от роли в съвременна западна и руска драматургия. И все пак преобладаващото в творчеството ѝ винаги е било лирико-драматичното начало. Тази е причината, поради която се изненадах, че за своя режисьорска работа В. Гиндева е избрала

КОМЕДИЯТА НА ЕДУАРД ОЛБИ „ВСИЧКО В ГРАДИНАТА“

Същият текст бе реализиран блестящо от Народния театър „Иван Вазов“ (1973) с режисьор-постановчик Енчо Халачев, сценограф Атанас Велянов. Това представление се ползваше с шумен зрителски успех и в България, и в чужбина. В съзнанието на театралната общественост тази постановка се помни със силното си сатирико-комедийно решение. Великолепният състав обедини актьорища като Андрей Чапразов, Георги Черкелов, Любомир Кабакчиев, Лили Попиванова, Сава Хашъмов, Виолета Минкова и други таланти. Фактът, че спомена за „Всичко в градината“ на Народния театър ще се наложи да съпос-

на вилните дами – Чък (Йордан Стоянов с още един изпълнител – Димитър Аврамов) и Пери (Янко Петров). Психологическа-

Сцена от „Всичко в градината“

тавям с изпълнението на млади, сега встъпващи на сценичното поприще артисти, беше повече от стряскащ.

В решението на Виолета Гиндева и Михаил Ботевски не сатиричната и ироничната са цел на посланието към зрителя. Те вписват комедията на Олби в друго българско време, където приоритет имат психологическите травми, съчетани с комедийни ситуации. Добро впечатление остави ансамбловата игра на студентите и общият стил на игра. Постановката на Учебния театър в Пловдив, представена за държавен изпит пред комисия и публика, е играна над 20 пъти, с премиера още на 7 декември 2011 г. В спектакъла на младежите е подчертано защо присмехулният Джек на Стефан Иванов е привързан към семейството на Ричард (емоционално раним при Димитър Стоянов) и Джейн (Таня Алваджиева). В очите на този Джек те са хора различни, запазили човешки ценности, достойни за неговата привързаност и обич. Режисьорското решение залага на тази различност на Ричард и Джейн в сравнение с парадрашките благосъстоятелност вилни дами Берил (Елена Пъкова) и Цинтия (Атанаска Стойкова), превърнали се в тайни проститутки на г-жа Тут (Златина Пехливанова-Гадженакова). Подчертана е меркантилността, циничното приемане на страшната истина като нещо нормално при изграждането на образите на съпрузите

та разработка на характерите е съчетана с живописното разиграване на комедийните ситуации, когато истината излиза наяве. Акцент в спектакъла са появите на г-жа Тут (Златина Пехливанова-Гадженакова), самоуверена, властна жена, която владее решението на всичко. Тя внушава идеята за убийството на Джек сред паниката на околните, че той ще разкрие позорната им тайна.

Интересно е решението на сина на Ричард и Джейн – Роджър (Стефан Димитров). Младият артист, освен с комедийните ситуации, които подсилва с недоумението си какво става с родителите му, се преборва и с обстоятелството, че трябва да изиграе хлапак, който всъщност е връстник на майка си и баща си като съкурсници в живота.

Има още една роличка без думи на Иконома (Димитър Аврамов), която не е по автор, а режисьорско решение. Той ритмизирано и с почти танцова пластика подменя аксесоарите на сцената между действията.

В изумително тясното сценично пространство младата сценографка Гергана Стаматова е постигнала максимум атмосфера и внушава простор. Костюмите – дрехи втора употреба, тя е преобразила и всеки от тях е в съответствие с характера на героя. Тези костюми са съвременни, близки и познати за изобретателния българин. А и героите се качват на сцената откъм входа на зрителната зала,

каш са част от публиката, приличат на всеки от нас. Само Джек излиза откъм панорамата на градината в дъното, като нещо различно. Такъв е и финалът – мъртвият Джек на Стефан Иванов се появява отново откъм „градината“ и хвърля своята сянка върху плоската панорама на пищните растения. Той е самоироничен, защото съществата, които обича, на които е завещал в наследство милионите си, ще трябва да чакат седем години, за да се сдобият с парите, докато го обявят за мъртъв. В спектакъла „Всичко в градината“ на Виолета Гиндева има чудесни етюдни разработки като радостната игра на Ричард (Димитър Атанасов) с колета, пълен с пачки долари, припечелени от Джейн като проститутка, изпратени анонимно от самата нея до съпруга ѝ. Следва паническото претърсване на всеки предмет на сцената, откъдето излизат нови и нови долари, които посипват сцената. Другото паметно физическо и емоционално действие е на Джейн (Таня Алваджиева) във финалното прегръщане и галене на шапката на убития Джек.

Спектакълът е стабилен, класически – в най-добрия смисъл на думата.

Втората постановка за държавния изпит по актьорско майсторство за драматичен театър в Пловдив беше комедията

„ЖИВОТЪТ – МАКАР И КРАТЪК“ НА СТАНИСЛАВ СТРАТИЕВ

Виолета Гиндева в цялото си творчество, а и в живота е обичала да рискува и да търси новото. Българската съвременна комедия на Станислав Стратиев е поверена на младия, прождащ режисьор Иван Събчев. Имало е защо – рискът е оправдан. Решението е интересно. Сценографията също е негово дело и е чудесно хрумване. На фона на черните кулиси на сцената героите сами променят игровото пространство с дълги, широки бели ластици, които по хитроумен начин се преобразуват в затворен кръг, квадрат, в разнообразни препятствия за главния герой – Архитекта, оплитат го в мрежите си като в паязина.

* Текстът е публикуван във в. „Дума“, брой 129, 6 юни 2012 г.

„Голямото чистене“ в Учебния театър

Тенчо ДЕРЕКУВЛИЕВ

На няколко пъти през май студентите от специалността „Актьорско майсторство за драматичен театър“ пълниха залата на Учебния театър с „Голямото чистене“. С тази пиеса премина и годишният изпит на актьорите.

Трагикомедията на унгарския автор Ищван Чурка носи полъха на близки до съзнание-то теми и години след написването си. Социалнопсихологическите мотиви в нея, формирани от епизоди на всекидневието и майсторски втъкани в сюжета, пораждаят едновременно концентрацията и смеховите реакции на зрителя.

Психологията на пола и проявите ѝ в труден контекст стоят засилено в сюжетната линия. Пренастройването на половото влечение от собствената съпруга към т. нар. „любовница“, случващо се под влиянието на комплексни фактори; вибрациите на мъжкия характер и преминаването от едно в друго емоционално и етическо измерение също е от преображенията в спектакъла.

Встрастяването и разстрастяването вземат редуващи се роли в постепенното разгръщане на събитията. Времето дава своя отпечатък и

Участниците в „Голямото чистене“ заедно с доц. Иван Налбантов

той се отразява в действията на героите. Квартира, предоставена от приятел на главния герой Ласло Ловаш, е натъпкана с боклуци и празни бутилки. Квартирата е сигнал за оргиастическите сцени и реализираните емоционални състояния. В тази квартира завършва действието. Във финалните акорди на сюжета двете двойки – Ласло Ловаш и жена му Олга, любовницата Анна и съпругът ѝ Габор Боршош са на една територия, но погледите и думите вървят в различни посоки...

Но и всяка от двойките търси първоначалния си формат. Ласло Ловаш признава пред жена си, че да си с друга, е не само удоволствие, но и

изпитание.

И ако двете двойки, събрани, дават знак за развързка, то сексът зад сцената между Ласло и Олга въвежда зрителя в мистериозност, настройва го към създаване на интерпретаторски хипотези...

„Голямото чистене“ играха Мария Генчева-Миради, Иво Танев, Диляна Иванова, Надежда Манова, Милен Делчев, Ива Велкова, Катерина Добрикова, Нора Куюмджиян, Любомир Станков и Даниел Тотов.

Студентите са възпитаници на доц. Иван Налбантов и асистент Стефан Попов. Постановката и сценичната адаптация са дело на тези двама актьори.

„Голямото чистене“ говори

за крещяща нужда от промяна, защото всички сме напъннали и къщите си, и душевните си ценности с много мръсотия. Имаме нужда от промяна и да вървим по един по-светъл път. Ето главното, което се опитваме да дадем на публиката и то да достигне до нея. Всички имаме нужда от промяна – това сподели единият от главните герои – Иво Танев, който играе Ласло Ловаш.

„Всеки човек трябва да си дава сметка за действията си и това, което следва“ – лаконична беше Мария Миради. Нея публиката видя в ролята на любовницата Анна.

„Аз имам интерес към унгарската литература. Предимно поезията, покрай поезията – прозата, че покрай професията – драматургията. И така, тая пиеса я прочетох и видях, че в основата ѝ има нещо, което може да бъде полезно за трети курс като учебен материал.

Проблемите на човека са едни и същи. Политиката присъства в живота на всеки човек, както и в тази пиеса. Ние не сме забрили в нея, но не сме и избягали от нея – това е въпрос на кариера, на образование, на парични средства, посочи с анализаторски похват маестро доц. Иван Налбантов.

➔ От стр. 20

Боравенето с ластиците е повечено на Мъжа и Жената, които ритмично и забавлявайки се, ги разгъват на черния фон. Комедията започва с Мъжа, в изпълнението на Димитър Добрианов. На бяла училищна дъска Димитър Добрианов рисува карикатурно градски комплекс и хора. Рисува бързо и предава мислите на Архитекта (познатия ни вече Димитър Атанасов от комедията на Е. Олби предишната вечер). Самият Архитект се приготвя, за да се яви пред комисия, където за първи път в живота си се кани да възрази и протестира срещу безумен проект за градски комплекс. Белята е, че благите му намерения се объркват от нелепото скъсване на копче на панталона му. Безуспешно и невротизирано Архитектът ще търси помощ за игла и конец, за да спаси града от безумието на новия комплекс, за да каже мнението си пред авторитетната комисия. Всички образи, с които Архитектът се сблъсква, се изпълняват от Мъжа, подпо-

могат от Жената. Без промяна в костюма Димитър Добрианов с остра характерност се преобразява в случаен обитател на панелен блок, негов съсед, майстор, директор на ателие за специално обслужване на клиенти. Този Мъж, асистирани от Жената на Таня Алваджиева, мигновено се преобразява ритмично. Въпреки приспособяването към различните ситуации и Мъжът, и Жената си остават до полуда едни и същи и не крият това и от Архитекта. Никой от тях не желае да си мръдне пръста, за да помогне за зашиването на копчето, с което да спаси и своя град.

Пиесата е с остра сатирична насоченост, а постановката е интересна с дръзкото си визуално решение, с пластичното и ритмичното си разнообразие. Архитектът не може да се пребори със собственото си истеризиране, примирява се и притихва в безпомощността си. Накрая, вътрешно и външно опустошен, захвърля с безразличие всичко – включително и панталона си без копче, към залата. Остава по бели боксерки. Вече му е все тая, поглежда

тъпо към смеещата се публика и съпроводен от аплодисментите, ѝ обръща гръб и никога повече няма да се бори за безумния си град. Впечатляващ е талантът на младия артист, който играе многоликата Мъж Д. Добрианов рисува пред очите на залата бързо и точно на училищната или чертожната дъска. Трие карикатурните си рисунки, за да нарисува новите разхвърляни мисли на Архитекта, вместо когото говори в началото, докато оня се реши да протестира срещу собствения си може би жилищен комплекс.

Премиерата на „Животът – макар и кратък“ от Ст. Стратиев е реализирана на 20 март 2012 г. Играта е с успех вече десетина пъти. Спектакълът е улегнал, уверен, бурно взаимодействие с публиката. Жалко е, че Станислав Стратиев не може да му се радва.

Пловдивският университет предоставя за всяка постановка на своите студенти по актьорско майсторство отделен делегиран бюджет. При тежата своя камерна зала на Учебния театър, където бъдещите артисти играят пред пуб-

лика. Подбрал е за техни художествени ръководители именити творци. Доцентите Иван Налбантов, Леонард Капон и Виолета Гиндева бяха изпитната комисия. В колективната си оценка за всеки изпълнител те бяха доста взискателни, но имаха предвид и общото развитие на младите творци за годините на обучението им. Имаха високи изисквания към говорната култура на сцената. Според мен в камерното пространство на Учебния театър студентите си служеха с българския език действено, ясно и естествено. В много отношения те говорят по-добре от няколко професионални артисти в телевизионните ни сериали. На Пловдивския университет му трябва голяма сцена и зала, за да се проверят и там неговите дипломанти. Нека му пожелаем и това да се случи. А на младите артисти, издържали своя най-важен изпит пред публика, ще кажем от все сърце – да бъдат щастливи, да имат творчески шанс и късмет. Нека намерят своето място на сцената на българския театър.

Петият студентски фестивал

С невероятен успех завърши тазгодишният студентски фестивал OPEN STUDENT FEST 2012, който се проведе от 15 до 18 май в Пловдив за пета поредна година и който включваше много богата културно-развлекателна програма. Въпреки дъждовното време откриването се състоя на 15 май в Античния театър с концерт спектакъл на трио „Сопрано“ и изпълнители от Академията за музикално, танцово и изобразително изкуство. Присъстващите останаха изключително удовлетворени от това, което видяха.

По време на мероприятията всички имаха възможност да дарят средства в касичките на Българския младежки червен кръст за каузата на фестивала, а именно изграждане на сензорна стая за децата от Помощно училище „Стефан Караджа“. Фестивалът даде арена на студентите да покажат знанията си за нашия град в състезанието „Аз знам повече за Пловдив“, което се проведе в 1-ва аудитория на Медицинския университет. Отборът на ПУ остана на 3-то място, а първото бе отредено за студентите от Европейския колеж по икономика и управление. АМТИИ заеха 2-ро място, с две точки по-малко от първенците.

На 16 май от 21 ч. студентите от специалността „Актьорско майсторство за драматичен театър“ в ПУ „Паисий Хилендарски“ представиха в препълненото лятно кино „Орфей“ постановката „Животът – макар и кратък“.

На 17 май се проведе турнир по боулинг между всички висши училища в Пловдив. Първото място зае отборът на ПУ „Паисий Хилендарски“, а Университетът по хранителни технологии и Медицинският университет останаха съответно на 2-ро и 3-то място. Участниците получиха наградите си вечерта в Whisky bar EMONA, където за тях бяха подготвени куп изненади от спонсорите на фестивала.

Студентският фестивал приключи с конкурса за красота и интелект „Мис и Мистър Академика“. Панаирна палата №2 се оказа тясна да побере желаещите да изгледат една невероятна програма.

Първо място:

Мис – Гергана Колева, студентка в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, специалност „Физическо възпитание“; и обича да танцува. Тя е от Пловдив!

Мистър – Станимир Фъртунов, от Техническия университет – София, Филиал Пловдив, специалност „Електроника“. Той е от Стара Загора, а на въпроса защо учи тази специалност, отговори: „Не може да има само прависти и икономисти, трябва и инженери“.

Второ място:

Жанет Иванова – учи в Европейския колеж по икономика и управление, специалност „Счетоводство и контрол“, от Пловдив.

Ивайло Телбизов – възпитаник на ПУ „Паисий Хилендарски“, специалност „Физическо възпитание“, от Пазарджик.

Трето място:

Кина Димитрова – Медицински университет, специалност „Зъботехника“, от Любимец.

Илиян Динев – студент в Академията за музикално, танцово и изобразително изкуство, специалност „Изпълнителско изкуство – фолклор“, от Стара Загора.

Събраните средства от продажба на гривни и дарения в БМЧК ще бъдат дарени на Помощно училище „Стефан Караджа“ в Пловдив за изграждане на сензорна стая, необходима за развитието на децата. Сумата, която събра студентският фестивал, е **8000 лева**. Благодарим на всички, които помогнаха на каузата и дадоха по една заслужена усмивка на децата, като уважиха всички мероприятия и станаха част от OPEN STUDENT FEST 2012.

Самуил ЦВЕТКОВ – председател на Студентския съвет при ПУ „Паисий Хилендарски“

ФОТОХРОНИКА НА ПРАЗНИКА

Откриването в Античния театър

Участниците в състезанието „Аз знам повече за Пловдив“

Най-много емоции имаше покрай Мис и Мистър Академика

Не липсваше и второто основно звено във всяка артистична изява – публиката

ЗА ИЗКУСТВОТО – С НЕ ТВЪРДЕ МНОГО ЛЮБОВ

Иван МИТЕВ

Няма творец, който да е напуснал този свят без омерзение. Това е безизключително правило. Ако потърсим причините, те най-вероятно са в това, че накрая творецът достига до нещо, което в никакъв случай не иска да ни каже. Може би не иска да го признае дори пред себе си.

Нека да вземем за пример писателите. Всеки мечтае за десетки творби, преведени на десетки езици, помъкнали след себе си слава, титли, награди и защо не – милиони. Но дори и тези, които са постигнали мечтата си в целия ѝ обем, накрая се пропиват с омраза към самите себе си. Защо? Никои не казва.

Ясно е, че те узнават или осъзнават нещо. Може би нещо, което е осъзнал старият турчин от случката, разказана от Евлия Челеби, пътешественик от XVI век. Веднъж той замръзнал близо до сегашното село Широко поле и бил поканен да пренощува в къщата на богат турчин. След вечерята седнали в двора и дълго разговаряли. Стопанинът също бил видял много земи, участвал бил в десетки битки и имал какво да разкаже. По някое време Евлия Челеби го попитал почитателно какво е за него животът. Отговорът бил: „Животът, синко, е звън на пари, женски смях и ромон на вода.“

Двадесет години по-късно Евлия Челеби отново попаднал в гостоприемния дом и дълго беседвал с домакиня, вече на преклонна възраст. В края на разговора той пак му задал оня въпрос. Поглаждайки бялата си брада, човекът въздъхнал: „Свят, свят – магарешки свят...“

Чрез творчеството си всеки писател, художник, скулптор и прочее създава един капан, в който вкарва реципиентите си. Наличието на талант повишава качеството и стойността на капана и предизвиква възхищението на тези, които са призвани да влязат в него. Но за да ги вкара вътре творецът, той пръв трябва да се озове в това пространство. И той отива там, защото няма къде другаде да живее, освен в света, който сам създава. А това изисква

Писателят Иван Митев гостува в Пловдивския университет на студенти филолози, пред които изнесе лекция на тема „За изкуството – с не твърде много любов“. Срещата беше организирана от доц. д-р Владимир Янев.

Иван Митев е автор на книгите „Герб“ (1990, разкази), „Тя ще дойде всеки миг“ (1994, разкази), „Паяк в колба“ (2000, повест), „Подземната река“ (2001, разкази), „Играта“ (2006, роман), „Край Златната река – думи в памет на Георги Богданов“ (2007, в съавторство с Владимир Янев), „Звън“ (2009, избрани разкази и новели), „Минералотерапия. Енциклопедия на лечебните минерали А-Я“. Завършил е специалност „Българска филология“ в Пловдивския университет.

Иван Митев

огромно нервно напрежение, алкохол, разни пози и прочее, т. е. измества нормалното светоусещане. Печалбата вероятно оправдава усилията. А възхищението на околните от това поведение му дава сили за мултиплициране на ефекта.

Но до едно време. Защото вдъхновението на твореца, който и да е той, в миналото, настоящето и бъдещето, не се провокира от нищо друго, освен от жаждата за власт. Какво е властта? Обвързване на определен брой хора по някакъв начин – независимо какъв. Тук е ясно какъв е начинът. Но накрая се разбира, че тези, над които си имал тази власт и които са ти дали славата, не са ти по ръста. Иначе те няма да имат нужда от твоите поучения, от твоите **лъжи** (използвам тази дума, защото един от големите съвременни български поети я произнасяше, докато му рецитирах едно от неговите стихотворения: „Лъжи, лъжи, лъжи“).

Защото ти не можеш да им предоставиш нищо повече от една памет. Нищо повече – памет и въображение, което не може да надхвърли рамките на паметта. Не можеш да кажеш

Книгата с избрани творби „Звън“

нищо повече от това, което е: жажда за власт, хаос, рушене на здравето – това е изкуството – деформация; и всеки търси в това ред, закон, правило за успех. А писателят внушава, че ги знае, че ги е вкарал там, между редовете. (Впрочем, може би отчаяни от недалновидността на читателите си, Куельо и Букай започнаха да вкарват в прав текст прозренията, до които трябва да се докоснат те. И понеже и това не стигна, тръгнаха да обясняват какво са имали предвид. Въпреки милионите си. Темата за милионите е интересна – когато наскоро попитах един човек с много милиони какво за него е най-хубавото в живота, той не го определи като звън на пари, момински смях и ромон на вода, а каза: да си говорим. Обърнете внимание: не да четем, а да си говорим. Защото разговорът може да се насочва. Той е като жива пътечка. Докато писаният текст е чиста проба насилие върху този, който го чете – друг избира пътеката, по която се движиш ти.)

Изкуството трябва да под-

държа илюзията, че има цялостност, че в живота може да се постигне нещо. А всъщност животът не е нещо повече от **занимавка** (определение на моята баба). Човек върши добро в него с надеждата, че ще му се върне, всичко останало е жажда за власт. И колкото повече остарява човек, колкото повече паметта му се запълва с опит, толкова повече разбира, че няма в какво да се вкопчи.

(Българинът има традиция, за да не сметнат, че не е постигнал нищо, да се вкопчва във внуците си с надеждата, че те ще открият това, което на него му е убягнало. Обърнете внимание с какво упование писателят Христо Карастоянов прикачи към името си допълнението Дядото.)

Да си стар, не е позор, когато си живял живота си. Позор е да си стар, когато си будалкал всички, че живееш така, както ти харесва, а ти си мислил и анализирал, когато е трябвало да съзерцаваш. Защото истинското щастие е в **съзерцанието** и в споделянето на удоволствието от това съзерцание. Хората интуитивно усещат това. Затова всеки иска да се снима пред Айфеловата кула, а не пред Лувъра. Защото от кулата можеш да съзерцаваш и да се радваш, а в Лувъра всички се движат като на манифестация и са заети повече с фотоапаратите си, отколкото с експонатите. Изключенията само потвърждават правилото. Погледът от кулата към живота не изисква усилие, а погледът в Лувъра уморява. И призванието на тази каста, наречена творци, в частност писатели и техни критици, е да поддържат илюзията, че истинският живот е там, сред суетата и страданието, т. е. в Лувъра. Защото там, освен суета и страдание, друго няма. Като се има предвид, че на това място е събрано изкуство от цялата планета, от само себе си е ясно в какъв свят са живели тези, които са го създавали.

И защо нито един творец в цялата история на човешката цивилизация не е пожелал да напише най-лесното и най-стойностното: Живях щастливо.

10 години сектор „Новогръзци език“

Ас. Ина КУКУНДЖИЕВА

Тази година Филологическият факултет отпразнува десетата годишнина на едно от най-малките си деца – сектор „Новогръзци език“ и неговите специалности. Ако изминалите години можеха да говорят, щяха да кажат много. Ако говореха с устата на бившите възпитаници, то думите им щяха да описват многото трудности, които са преодолели по време на следването си, тежестта на общата филология с чужд език и накрая – изпитанията, през които всеки преминава, докато намери своето работно място. Ако говореха с тази на преподавателите, то щяха да се чуят много похвали към студентите, които са се отличили през годините и са допринесли за по-добрия имидж на специалностите, благодарности към колегите и университетското ръководство. Ако зад тези думи се чуеха въздишките им, то щеше да ни стане ясно колко много труд изисква поддържането на добро ниво по чужд език, подготовката и оценяването на студентите и организацията на ежегодните мероприятия на сектора. Още древните траки оплаквали новородените заради голямото бреме на живота, което им предстои. И аз като една закъснела тракийска оплаквачка приветствам подобаващо новия живот, подканяйки времето да заговори с хилядите си гласове.

Като бивш възпитаник и настоящ преподавател виждам много неща зад „завесата“. Хубавите представления стават с голяма подготовка. Това важи буквално – за постановката „Ромьос и Юлия“ и за всички наши мероприятия, но и преносно – за часовете и резултатите, които постигат нашите студенти. Затова тези десет години бяха време на усилен труд, но и на много успехи.

Поради големия юбилей на малкия ни, но трудолюбив и активен сектор тази година имаше изобилна програма от изяви, която бе вместена само в една седмица. Тя започна с откриването на изложбата с фотографии и рисунки на студенти от специалностите ни с новогръзци език и на гръзци студенти, следващи в Пловдивския университет. Така се оправда напълно и името на изложбата – „Мостове“. Таблата заема голяма част от коридора пред Библиотеката по гръзци език, култура и литература. Те привлякоха вниманието на много случайни минавачи, но и на ценителите на изкуството, които изразиха високата си оценка, вземайки за вкъщи незабелязано няколко фотографии от тях.

През следващите дни имаше прожекции на гръзци филми. Интересът сред студентите се колебаеше като облачността по това време – от умерен стигаше до слаб в слънчевите дни.

Във вторник се проведе среща разговор с Христо Куфов, син на известния преводач от гръзци и френски език Георги Куфов. Той разказа за живота на баща си, за неволите и радостите на преводача, за дружеството „Приятелите на Казандзакис“ – секция България, която той председателства. Христо Куфов бе така добър да отговори на всички питання на студентите и даде интервю на автора на този текст (което можете да прочетете на страницата на Катедрата по общо езиковедие и история на българския език, <http://linguistica.slovo.uni-plovdiv.bg/>).

В сряда се проведе представяне на издателство „Балкани“ в Централната университетска библиотека. Собствениците отрупаха с разнообразни заглавия от полуострова две огромни маси, а гл. ас. Младен Влашки бе в пълна готовност за увлекателна беседа. Голямо бе учудването, когато в десет часа се оказа, че никой от студентите не бе решил да уважи събитието и в ролята на гости се изживяваха само повиканите да пазят книгите студенти, преподаватели и случайно попадналите там читатели. Представянето започна с горчивия вкус, който вероятно усещат актьорите, играещи дълго подготвяно представление пред празна зала. Отсъствието на младите хора от мероприятията даде повод на г-н Влашки да потърси причините за това. Той започна с идеята си, че студентите се стремят да попаднат в медийното пространство, което би им носило слава и пари, затова едно такова събитие не им е интересно. Според него те са потопени в различна култура. Младите хора не виждат тежестта на възрастните, загубват връзката си с тях и затова има опасност да не разберат големи отрязъци от нашата история. Гл. ас. Влашки говори и за книгите на г-н Гроздев (основател на издателство „Балкани“ и писател). Разговорът помежду им протече изключително интересно. На тръгване си спомних, че никой от студентите не бе пожелал да дойде и не съжалих

Участници в спектакъла „Ромьос и Юлия“

(нямаше да чуя за маркетинговото общество и младите), но ги съжалих (изпуснаха приятен половин час с един от най-слаждоумните преподаватели от факултета).

В четвъртък гостува проф. Панайотис Кондос от Атинския университет, който говори за състоянието на съвременния гръзци език. Благодарение на щедрата подкрепа на г-н Кондос и колегите му всяка година наши студенти вземат участие със стипендии в летния курс по гръзци за чужденци. По-късно същия ден, на „Вечерта на гръзкия език“, той

получи плакет и диплом.

Голямата изненада бе запазена за проф. Стойна Пороманска, която, намирайки се в организационното ядро, не разбра за нея. Ректорът и деканът ѝ връчиха отличия и подаръци в знак на признателност за създаването и развитието на специалностите с гръзци език в Пловдивския университет.

Традиционната „Вечер“ продължи с рецитал на гръзка и българска поезия. Кулминацията, както винаги, бе представението, този път под формата на своеобразен мюзикъл – „Ромьос и Юлия“ (отново по идея и режисура на Петя Петрова). След бурните аплодисменти всички, включително и официалните ни гости – посланикът на Кипър в България Ставрос Амвросиу и генералният консул на Гърция в Пловдив Николаос Пиперигос, се пренесоха в подготовения за нас ресторант и вечерта приключи с приятни разговори и почерпка.

Сектор „Новогръзци език“ благодари на г-н Йоаким Каламарис, който осигури кетъринга след представението и който подкрепя инициативи, лансиращи гръзката култура и приятелството между двата народа. Не на последно място неговата е и заслугата за красивото обзавеждане на Библиотеката по гръзци език, култура и литература.

Също така изразяваме благодарността си към Гръзката фондация за култура в България и г-н Румпос, нейния председател, благодарение на които осъществихме прожекциите на гръзки филми.

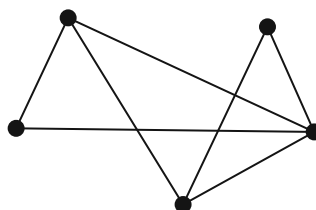
Ако времето заговори с устата на настоящите ни студенти, то биха се чули оплаквания от високите изисквания, които прилагаме, но и колко хубава е Вечерта. Тогава виждаме всички курсове събрани и щастливи. Успокоени от уюта на общността, си казваме с всекиго по няколко добри думи и се потупваме по рамото за добре свършената работа.

„Και με τα χίλια βάσανα πάλι η ζωή γλυκιά είναι“
(И с хиляди мъки животът пак е сладък)

ЗАДАЧИ. ΓΛΩΣΣΟΛΕΞΙΚΑΝΙΣΜΟΙ

1. Всеки два от пет града са свързани с директни самолетни линии. На тази карта са отбелязани само седем линии. Колко линии са пропуснати?

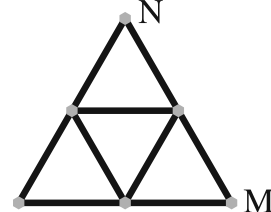
а) 10, б) 8, в) 7, г) 3, д) 2.

2. Следващата фигура показва 9 пътеки в един парк и техните кръстовища. Всяка пътека е дълга 100 метра. Ани се разхожда от М до N, без да минава по една и съща пътека.

Кой е най-дългият път, който тя може да избере?

а) 900 м, б) 800 м, в) 700 м, г) 600 м, д) 400 м.

Отговори на задачите от миналия брой

1. Масата е висока 90 см.
2. Във въпросното квадратче се намира числото 4.

Подготвил:
доц. д-р Георги КОСТАДИНОВ